

MAGYAR

Itt in numerar conform
No. 29590/939.

Nagys. Kozma András úrnak
HUNGARIA BUDAPEST
VI., Vilmos császár-út 55.

* KERESZTÉNY * NAPILAP *

Laptulajdonos: SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R-T. Törvényszéki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Igazgató és felelős szerkesztő:
DR PAÁL ÁRPÁD

ORADEA

Főmunkatárs:
DR GYÁRFÁS ELEMÉR

Országszerte nagy fénnel ülték meg május tizedikét

Bucurestiből jelentik: A fővárosban a szokott fénnel és pompával ünnepelték meg a május 10-iki nemzeti ünnepet. Reggel istentisztelet volt a patriarhatus székesegyházban, amelyen jelen voltak a kormány tagjai, a királyi tanácsosok, a Nemzeti Ujjászületési Arcvonal vezető személyiségei, továbbá egyházi, katonai és polgári előkelőségek.

Délelőtt nagyszabású katonai parádé volt a Cotrocenii síkon. Őfelsége Károly király fogadta a hadsereg különböző egységeinek tisztelgő díszelvonulását.

A délután folyamán fényes ünnepélyek voltak, amelyeken a N. U. A. szónokai méltatták a nap jelentőségét.

Este fátylasmenet zárta be az ünnepségeket.

Az oradeai ünnepségek

Délelőtt 11 órakor a görögkeleti és görög katolikus székesegyházakban Te Deumokat tartottak, melyeken a katonai és polgári hatóságok fejei, valamint a kulturális és nemzeti egyesületek vezetői tagjai is megjelentek. Megelőzőleg reggel 10 órakor a római katolikus és a többi kisebb-egyházak templomaiban is istentiszteleteket tartottak, melyeken szintén megjelentek a hatóságok képviselői. Fél 12 órakor az Egyesülési téren felállított tribünön foglaltak helyet az előkelőségek, majd Ghineraru tábornok, helyőrség parancsnok is megérkezett kíséretével s megkezdődött a hadsereg különítményeinek díszelvonulása, amelyben résztvettek a nemzeti gárdák és a volt frontarcosok is. Délben egy órakor az egyházak és a hatóságok vezetői a vármegyeházán gyűltek össze, hogy Őfelsége, II. Károly király és a kormány iránt érzett tisztel

letüknek kifejezést adjanak.

Az ülésről hódoltság táviratot intéztek Őfelsége, II. Károly királyhoz és Tatarescu miniszterelnökhöz. Az Őfelségéhez intézett távirat szövege a következő:

„Május 10-ike fennkölt ünnepnapján, mely nemzeti egységünk szimbóluma, Bihar megye és Nagyvárad lakossága a hadsereggel együtt hódoltságát és mély szeretetét tolmácsolja az országnak és királyának, hosszú és dicsőséges uralkodást kíván Felsőségnek az ország és a nemzet javára. Biztosítjuk Felsőségnek, hogy ez ország rész minden román lakosa egységes falként áll minden veszéllyel szemben, amely egységünket és területi épségünket veszélyeztetné. Isten éltesse Felsőségnek, Isten éltesse Mihai gyulafehérvári nagyvadját. Jóegészséget.”

Tatarescu miniszterelnökhöz a következő táviratot intézték:

Május 10-ike fennkölt ünnepén, mely nemzeti egységünk záloga, Bihar vármegye egész lakossága, Nagyvárad lakosságával és az egész hadsereggel egyetemben elismerését fejezi ki a kormány munkásságáért, mellyel megteremtette az ország belső békejét és elrendeződését, valamint a hadsereg felszerelése érdekében kifejtett hatalmas erőfeszítésért, amellyel biztosítja természetes határaink védelmét. Jóegészséget.

Délután és este ünnepi díszelőadásokat tartottak a Mária királyné színházban, amelyen a középiskolai tanulók és az országőrök is közreműködtek.

Este a lakosság kivilágította a házakat és kilenc órakor fátylasmenet fejezte be az ünnepségeket.

A felvilágosodás ünnepe

Ugy mondja a szent tanítás, hogy amaz első keresztény pünkösdkor, ezerkilencszáznál is több évvel ezelőtt, sebesen zúgó szél suhogása között, tüzes nyelvek alakjában érkezett a földre Isten felvilágosító lelke az emberek közé. Ráhullott az apostolok homlokára és beleolvadt az ő lényükbe. Aztán ami melegség és világosság így az égből a kiválasztottak érzésébe és gondolkodásába alászállott, az nem maradt az ő egyéniségük bezárt kincse, hanem tovább ömlött az ő szavukon keresztül a főmegekbe. És szavukat minden nyelven értették. Az apostolok cselekedetéről való írás mondja erről a tömegek megvilágosodásáról a következőket: „Amiközben Péter az igéket mondta, a Szentlélek mindnyájukra leszállt, kik hallgatják az igét. És álmélkodának a körülmetelésből való hívek, kik Péterrel jöttek, hogy a pogányokra is kiírást adott a Szentlélek malasztja, mert hallák őket különféle nyelveken szólani és az Istent magasztalni. Akkor szóla Péter: Vajjon megtagadhatja-e valaki, hogy megkereszteltessenek ezek, kik a Szentlelket úgy vették, mint mi is vettük?”

Keresztény tanításunk szerint a pünkösd az emberi nem megváltásának a beteljesítése, a felvilágosító Szentlélek emberiségi közkincsévé válása. Olyan új szövetség kötése Isten és ember között, mely fölvaltotta azt a régi szövetséget, mikor Isten csak egy kiválasztott néppel közölte magát. A keresztény pünkösd annak az ünnepe, hogy Isten felvilágosító lelke megérkezett a földkerekség minden népei javára és mindenük sorsa gondozására. Megérkezett mindenkinek, aki hinni tud és hinni akar az emberi életnek Istennel való összefüggésében, a föld határain és végeiségen való tülemelkedésben, az Istenhez való gyermeki összeköttetésben és az ebből kiáradó nagy rendeltetésben. Nincs többé kizárólagosság, nincs olyan kiválasztottság, hogy csak egyesek sorsa a végtelen jószág kegyelmében való részesedés. Az egész emberiség minden népe, a büszke és fényes úton járók éppenúgy, mint a földhöz nyomottak és fáradtan roskadó, szabadok és szolgák, gazdagok és szegények, soktudásuk és alázatosan egyszerű gondolkodásukban élők, — ezek mind-mind elhívatottjai az isteni élet nagyságának és világosságának. A nagy egyenlőség ege borul rá ragyogóan mindnyájukra: az Istenben való testvériség üdve és áldása. Ennek a meglátására figyelmeztet, biztat és bátorít mindenkit a Szentlélek felvilágosító ünnepe.

Az élet legnagyobb gondolata van abban, hogy mindenkinek föl kell világosodnia, s hogy nemcsak egyesek kiváltsága ez a felvilágosodás. A tömegek lelkének kell mindinkább fölemelkednie, hogy folyton tisztábban lásson bele úgy magába, mint a körülötte és fölötte való világba. Ha nem lennének látáskülönbségek, feloldódna a sok ismeretlenség, mely az embereket egymástól nemcsak elválasztja, de gyanakvoan egymással szembe is állítja őket. A világ mai zavarainak is sok gyökere van abban, hogy az egymásról való felvilágosodás hézagos, vagy teljesen téves, ami miatt növekvő bizalmatlanság dúl mindnyájunk között. Pedig technikai készségek fejlődtek, hogy gyorsan megláthassuk egymást és azonnal meghallhassuk egymás szavát. Az apostolok idejében nem volt vasút, táviró, távbeszélő, rádió és sajtó, de mégis a gyalogjáró apostolkodás

Kormányváltások Angliában és Franciaországban

Chamberlain lemondott, Churchill lett Anglia új miniszterelnöke. A francia kormányt két új taggal frissítették fel

Londonból jelentik: Chamberlain lemondott. Új miniszterelnök Winston Churchill lett. Erről a miniszterelnökség a következő hivatalos közleményt adta ki:

— Neville Chamberlain péntek este lemondott miniszterelnökségi tisztségéről és az államkincstár első lordságáról. Winston Churchill elfogadta a király megbízását. Az új miniszterelnök azt óhajlja, hogy minden miniszter maradjon helyén és teljes felelősséggel lássa el feladatát addig, amíg megtörténnek az újabb intézkedések.

Winston Churchill kihallgatása a királynál 40 percig tartott.

Chamberlain lemondott miniszterelnök péntek este a rádióban beszédet mondott. Szólt a Belgium, Hollandia és Luxemburg elleni német lépésről és azt fejtette, hogy Németország talán azért várta meg ezt a pillanatot, mert azt képzelte, hogy az angol nép egységét a jelenlegi politikai válság megbontja és erejét meggyöngyözteti. Ha a németek — úgy mond — az angol nép széthúzására számítottak, helytelenül ítélik meg az angol népet.

Chamberlain ezután bejelentette lemondá-

sát és közölte, hogy a király a nemzeti összefogás kormányának megalakítására Churchillt kérte föl. Churchill minden bizonnyal sikerrel oldja majd meg a reábizott feladatot.

Chamberlain ezután közölte, hogy az új miniszterelnök azt a határozott kívánságát fejezte ki előtte, hogy vegyen részt az új kormányban.

— Churchill kívánságának — folytatta Chamberlain, — örömmel eleget teszek és minden erőmmel támogatom. Önöknek és nekem most egyaránt elhatározóan új vezérünk mögé kell felsorakoznunk.

Londoni politikai körökben azt várják, hogy Churchill még a szombati nap folyamán megalakítja kormányát, melybe több munkáspárti képviselő belépését várják. Hir szerint az új kormány tagja lesz Attlee, Greenwood és Archibald Sinclair is.

Párizsból jelentik: Marint és Ibarnegaray-t tárcanélküli miniszterekké nevezték ki Reynaud kormányában. Mindketten résztvesznek a szűkebbkörű háborús kormány tevékenységében is. Ugyanakkor négy kivételével valamennyi államtitkárságot megszüntettek.

is tudott terjeszteni egymás jószágáról és szeretetéről bizonyosságokat, s ki kezdett alakulni az egymásban bízó emberek szeretetközössége. A mai technikafőnyes korszakban mintha hiányoznának ez a szelíd egyetemességű felvilágosodás.

De mégse szabad és nem is lehet elcsüggednünk, hogy az isteni felvilágosító erő elhagyott bennünket. Az ezerkilencszáz év előtt földre szállott kegyelem ott volt mindig és ott van ma is az emberiség népei között. Világosan látható mindenütt, hogy a tömegek gondolkozási színvonala emelkedett, s érzelmi nyugtalanságai is mind valami nagy összhangra, mind nagyobb igazságosságra vágyódnak. Azonban az is bizonyos, hogy éppen az anyagi életben és művelődésben való haladás egyre több bonyolultságot idéz elő. Akármilyen új természeti titok fedeződik fel, az emberiség új és új problémák elé kerül. Az alárendeltsegek és különbségek új változatai állnak elő, s ez mind ismeretlenség a nagy tömegek előtt és a bizalmatlanságok mindmegannyi új forrása. Ezzel mind meg kell küzdeni, minden új problémát a tömegeknek át kell élniük, hogy megoldása titkát megtalálják és közös jóvá tegyék, ami előbb csak egyeseknek volt az előnye és kiváltsága.

A kiváltságos helyzeteknek mind szélesebb körbe való szétszórása olyan fejlődés, amit a történelem világosan bizonyít. De még egyre nő, egyre ömlik az új és új életprobléma, s ez mind-mind újabb megpróbáltatás az emberiségben, míg az újjakkal is ismerős tud lenni, s azok, akik korábban lettek ismerősök, ennek az előnyeit lassan-lassan megosztják az elmaradottakkal. Önzések és önzellenések kell hogy megbírkózzanak egymással, míg megtalálják az egymáson segítést. Hosszú folyamat ez, nemzedékeken átnyúló, míg az ellentétekből meglesz az egymást fölemelő kiegyenlítés. Azonban mégis meg kell látnunk, hogy megállás nincsen, s az érdekek harca fölött is mindig megjelenik az eszmék, a gondolkodások, az igazságkeresések küzdése, mely szenvedélyekkel és igazságtalanságokkal is keveredik, de végül is a több megismerésre vezet. A tökéletlenségek így haladnak a tökéletességek felé. És még igen sok probléma van, amiben mind-mind ilyen öncsiszólással kell elérni a tökéletességet.

A lényeges követelmény mindig az, hogy nem lehet tökéletességről beszélni mindaddig, míg a tömegek lelke nincs benne abban. A szerető tanításoknak, a lelki és ismeretbeli képességeknek folyton munkában kell lenniük, hogy szétszórva magukat, annál nagyobb kincsésé váljanak. Az egyéni irányok és önző hajlamok helyett egyre nagyobb szerepet és hivatást kapnak a társiaság és a közösségi érdek hajlamai. Akármilyen nagy ellenséges feszültségek vannak is napjainkban, lehetetlen észre nem vennünk, hogy ezek a közösségi eszmék, ezek a mind több ember javát célzó törekvések viaskodnak és keresik az igazukat az egyénieskedő, kiváltságukat féltő önzésekkel szemben. A földi élet viszonyai és csoportosulásai már odajuttattak, hogy a tömegek igazságait mindinkább igazolásul használják fel maguk mellett. Még sok ugyan a hamis érvelés, sok a félrevezető látszat, sok az álszenteskedés, amivel az egyéni, vagy osztályozó érdeket közérdek színébe burkolják. A technikai készségben való fejlődés is megsokszorozza ennek a hamis látszat-keltésnek a lehetőségeit. Azonban a tény mégis az, hogy már ez a hazugság is rákényszerül a tömegek érdekei hangoztatására. Ez is csak előidézője lesz a tömeg igazi és jó érdekei fölismérésének. Isten mindenható ereje a hazugságot is az igazság kiderülésének a siertetésére fordítja.

A névtelen tömegek névtelen jósága ma is megvan. Minden egyénieskedő, vagy önző kiváltságnak vissza kell fordulnia e névtelen jószág felé. Azzal kell megértetnie magát, ha érvényesülni akar. És ez a belémélyedés el kell hogy hozza az önzések megjavulását. A tömeg felvilágosodása így emelkedik, hogy mindig magához vonzza azokat, akik kivételesek akarnak lenni. Megtisztítja azokat a maga egyszerűségével, alázatosságával és szeretetével. Így követezik el a földi élet minden új problémájá-

nak a megoldása, a földi élet embereinek a közös felvilágosodása, s az ismeretlenek félelmétől való közös felszabadulás. Így következik el a nagy tökéletesség abban a fölismérésben, hogy mindnyájan Isten gyermekei vagyunk, s egész életünk nagy testvériséggel tartozunk egymásnak. Ettől a felismeréstől már csak egy lépés, hogy a földöntúli, az időn és téren túli lélekközösséget is fölismérjük. A tömegek lelkének ez lesz a végső tökéletességű fölemelkedése.

Minden nap, minden év, minden nemzedéki idő, minden század ehhez visz közelebb. A zivatarkok, a keserű küzdelmek, a szenvedélyes szembenállások is mind-mind ennek a kifejlő-

* Az arcórt elcsufító számos tisztátalanság, mint gyulladásoz pirosságok, pörszenések és pattanások, amelyek elégtelen bélműködés és emésztési zavarok következtében támadnak, a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által — reggelenként egy pohárral — rendszerint rövidesen eltűnnek. Kérdezze meg orvosát.

désnek a munkálói. Mint ahogyan hajdanán is sebesen zúgó szél riadása között történt a tüzes nyelvek alászállása, a felvilágosító Szentlélek a zúgó szelek között is napról-napra megérkezik a tömegek fölemelésére, s a tömegek jószágának mind nagyobb tökéletesítésére.

Dr. Pádl Árpád.

Lemondott a kormány

A király ismét Tatarescut bizta meg az új kormány megalakításával

Bucurestiből jelenti a rádió: A királyi udvar május 11-én kiadott közleménye jelenti, hogy szombaton délben 12 órakor Gheorghe Tatarescu királyi tanácsos, miniszterelnök, kihallgatáson

jelent meg Öfelsége II. Károly királynál és átnyújtotta a kormány lemondását. A király a lemondást elfogadta és az új kormány megalakításával Gheorghe Tatarescut bizta meg.

Hollandia az amerikaiak és japánok érdeklődésének előterébe került

Feltűnő olasz-amerikai tanácskozások Rómában

Washingtonból jelentik: Pénteken délután két amerikai bombavető repülőgép Cristobal panamai támaszpontból Holland-Nyugatindiaiba indult. Az amerikai jelentés szerint a repülőgépek „udvariassági látogatást” tesznek a Holland-Indiai szigeteken. Itteni politikai körökben ez a tény a hollandiai német akció után nagy feltűnést keltett.

Rómából jelentik: A Messagero londoni jelentést közöl, mely szerint Tokióból érkezett hír arról számol be, hogy Japán a holland-indiai gyarmatbirodalom statusquojának fenntartását óhajtja. Ezt a japán külügyminisztérium szócsöve jelentette.

Amerika továbbra is kívül akar maradni a háborún.

Washingtonból jelentik: Az Egyesült Államok kormánya az európai eseményekről szóló híretele után tanácskozásra ült össze. A tárgyalásokon Hull külügyminiszter részvételével egész éjszaka tartottak.

Washingtonból jelentik: Az amerikai közti tu-

dományos nagygyűlésen Roosevelt beszédet mondott. A háborúnak Amerikához való közeledéséről szólva kijelentette, hogy többé nincs olyan távoltság, hogy az amerikai polgárok hinni tudjanak a magok védeltségében. Az amerikai köztársaságok számára itt az ideje annak, hogy a védelem kérdését tanulmányozzák és hogy egyöntetűen vélekedjenek. Beszédét Roosevelt így fejezte be:

— Én békepartí vagyok és önök, polgártársaim huszonegy amerikai köztársaság polgárai szintén békepartíak. De szükség esetén cselekedjünk úgy, hogy kulturánkat, szabadságunkat és civilizációnkat minden olyan fegyverrel megvédelmezzük, melyet a tudomány rendelkezésünkre bocsátott.

Washingtonból jelentik: Az amerikai külügyminisztérium jelenti, hogy Philips az USA római nagykövete saját kezdeményezésére megbeszélést folytatott Ciano olasz külügyminiszterrel. Hull a nagykövet megbeszéléseiről nem volt hajlandó felvilágosítást adni.

A Nemzeti Ujjászületési Arcvonal bihormegyei tanácsának beiktatása

Oradea-Nagyvárad. Saját tud. Mint már jelentettük a megyei tanács ünnepélyes beiktatásának újabb dátuma vasárnap, május 12. Ekkor teszik le az esküt a N. U. A. új titkárai, a megyei tanács tagjai, valamint a járási és városi elnökök. Az ünnepségek tanácskozással kezdődnek, amely után a N. U. A. vezetői a görögkeleti és görög katolikus székesegyházba vonulnak, ahol 11 órakor ünnepélyes Te Deum lesz. Az istentisztelet után a N. U. A. vezetői fogadják a nemzeti gárda nagyváradi díszszázadainak tisztelgő elvonulását. Az ünnepélyes közgyűlés 12 órakor kezdődik a megyeháza dísztermében. Itt teszik le az esküt a N. U. A. titkárai, a megyei tanács tagjai, valamint járási és városi elnökei. Esküdtétel után a N. U. A. vezetői és a hatóságok képviselői beszédeket mondanak. Félkettőkor közös ebéd lesz a Casa Nationalában.

Petroleum főzőt

gyorsan, olcsón, javít Singer
megbízhatóan
műszerész Oradea, Str. Regele Carol No. 6

Minisztertanács Budapestten

Budapestről jelentik: A kormány tagjai péntek délután Teleki miniszterelnök vezetésével minisztertanácsra ültek össze. A minisztertanács folyó kormányzati ügyeket tárgyalta.

Lemondott Conte dalla Torre az Osservatore Romano főszerkesztőségéről

Párizsból jelentik: (Havas) Megnemerősített párizsi lapjelentések szerint a vatikáni Osservatore Romano főszerkesztője, Conte dalla Torre, lemondott hivataláról. Conte dalla Torre főszerkesztő lemondását az olasz hivatalos körök ama kifogásával hozzák kapcsolatba, hogy a vitás európai kérdésekben nem tudta a Szentiszék álláspontjának megfelelő pártatlan magatartását megőrizni és egy idő óta túlságosan elkötelezte magát az egyik fél oldalán. Egyidejűleg az Osservatore Romano olaszországi terjesztését is betiltották. Ez a betiltás Conte dalla Torre lemondása után valószínűleg megszűnik.

Ugyanazon nyersanyagok Ugyanolyan jó minőség

Chlorodont - Fogpaszta

Nyugaton teljes erővel megindult a háború

Belgium, Hollandia és Luxemburg területe péntekre virradó éjszaka hadszíntérré vált. Hitler átvette a nyugati csapatok hadműveleteinek irányítását.

A romániai közönség a pénteki nemzeti ünnep miatt csak a rádión keresztül értesülhetett a háborúnak arról az újabb fordulatáról, amely péntekre virradóra nyugaton bekövetkezett. Az események szélvészgyorsasággal rohanó irama magával ragadta a nyugati hadszíntér nyolc és től hónap óta megrögzött vonalát és északi irányban több, mint ötszáz kilométeres hosszúsággal nyújtotta tovább azt. Egyetlen éjszaka három ország: Belgium, Hollandia és a kicsi Luxemburg vált egyszerre hadszíntérré és a mozgásnak indult nyugati hadszíntér az eddigi háromszázötven kilométeres arcvonalról hirtelen kilencszáz kilométerre bővült.

Általános vélemény szerint a háború ezzel döntő szakaszához érkezett. A helyzet jelentőségére nézve mindent megmagyaráz az a tény, hogy Hitler vezér és kancellár személyesen átvette a nyugati hadsereg főparancsnokságát. A német hadsereg tehát nyugaton akarja eldönteni a háború sorsát, bár itt kell szembeállnia a legnagyobb ellenséges harcierőkkel és itt kell hoznia a legtöbb áldozatot, ha eredményt akar elérni.

Külpolitikai kihatása a nagyszabású nyugati támadásnak eddig még nincs. Államok, népek, politikusok egyelőre még feszült figyelemmel kísérik a nyugati arcvonal fejleményeit. Az a mozgalmassági állapot azonban, amelyhez a jelenlegi háború most eljutott, napról-napra. sőt óráról-órára a legmeglepőbb eseményeket és változásokat hozhatja.

Német emlékirat Hollandiához, Belgiumhoz és Luxemburghoz

Berlinből jelentik: (DNB) A német kormány csütörtökről péntekre virradó éjszaka emlékiratot intézett a holland és belga kormányhoz, amelyben az alábbiakat fejté ki:

— A skandináviai kudarc után Anglia és Franciaország propagandájával a Földközi-tengerre akarta terelni a figyelmet, hogy ezzel leplezze másirányú előkészületeit és igazi szándékait. A Balkánon okozott bizonytalanság azt a célt szolgálta, hogy megtévessze Németországot Anglia és Franciaország valóságos célja felől.

A német kormány jegyzéke ezután pontokba foglalja azokat a tényeket, amelyek az említett okiratok tanúságai szerint azt bizonyítják, hogy Belgium és Hollandia Németország ellenségeinek kedvezett és ezzel megsértette a semlegességet.

— Ezek után — folytatta a jegyzék — a német birodalmi kormány kénytelen minden intézkedést megtenni Belgium és Hollandia semlegességének a megvédésére. A német haderő azonban nem mint a belga és holland nép ellensége jár el. A belga és holland kormányoknak még az utolsó pillanatban is módjában áll, hogy népi jólétét megőrizze, azáltal, hogy felszólítja a lakosságot, ne tanusítson semmiféle ellenállást a német csapatokkal szemben. Ha

azonban ez nem történik meg, a német haderő minden eszközzel meg fogja törni az ellenállást s ebben az esetben az elkerülhetetlen vérontásért a belga és holland kormány viseli majd a felelősséget.

Hasonló emlékiratot intézett a német birodalmi kormány Luxemburg hercegség kormányához is, amelyben bejelenti, hogy a német haderő a semlegesség megvédésére irányuló tevékenységet Luxemburg nagyhercegség területére is kiterjeszti.

Hivatalos jelentés a német csapatok megindulásáról.

Berlinből jelentik: (DNB) A német vezérkari főhadiszállás a következő jelentést adta ki:

— Miután a német kormány megcáfolhatatlan okiratok alapján tudomást szerzett arról, hogy Anglia és Franciaország Belgiumon és Hollandián keresztül támadást akar intézni Németország ellen, e támadás megelőzésére ma a kora hajnali órákban a német haderő átlépte Belgium, Hollandia és Luxemburg határát. A német hadsereg széles arcvonalon indult meg és a földön folyó műveleteket a légi haderő hatályosan támogatja. Egyidejűleg a légi haderő sikerrel bombázta a belgiumi és holland repülőtereket s ugyanakkor meglepetésszerű és eredményes légi támadásokat hajtott végre északkelet-franciaországi repülőterek és Anglia délkeleti partvidéke ellen. Hitler vezér, mint a hadsereg legfőbb parancsnoka a hadsereg összes tevékenységeinek irányítására az arcvonalra utazott.

Belgium Anglia és Franciaország segítségét kérte.

Brüsszelből jelentik: A belga kormány rádióan az alábbi kiáltványt adta ki:

Németország lépése miatt a belga kormány felszólította Franciaországot és Angliát kormányát,

hogy teljesítse Belgium irányában szövetességi kötelezettségét. Lipót belga király megbízza Belgium berlini követét, hogy fejezze ki tiltakozását a német kormánynál a csapatok behatolása ellen. A kiáltvány nyugalomra inti a belga népet.

A belga főhadiszállás jelenti, hogy a németek négy ponton lépték át a belga határt. Belgium egész területére elrendelték az ostromállapotot. A belga rádió jelentése szerint Belgium területe felett négy vagy öt Messerschmidt és egy Heinkel bombázót lelőttek.

A brüsszeli német követ a belga külügyminiszternél.

Brüsszelből jelentik: Spaak belga külügyminiszter fogadta a brüsszeli német követet, aki átadta a német emlékiratot. A külügyminiszter válaszjegyzéket adott ki, amely azt hangoztatja, hogy Németország ünnepélyes és ismételt ígéretei ellenére az elmúlt 25 év alatt immár másodszor sérti meg Belgium semlegességét. A mostani lépés, — fejté ki a továbbiakban a belga jegyzék, — még súlyosabb, mint az 1914 évi volt, mert azt ultimátum, tiltakozás vagy jegyzék nem előzte meg. A jegyzék ezután azt a megállapítást teszi, hogy a támadás teljesen indokolatlan, mert Belgium megőrizte a legszigorubb semlegességet s így a felelőség teljes mértékben a német kormányt terheli. A jegyzék annak hangoztatásával fejeződik be, hogy Belgium minden erejével védekezni fog.

Regények és útleírások

Aldrich: Száll a fehér madár	Ára 74 lei
Családi kör	67 "
Ella kisasszony	74 "
Jacot és Collier: Marconi az éter várászlója	255 "
Hilaire: XIV. Lajos, a diktátor király	201 "
Simán: Gergely lányok, (fűzve).	154 "
(kötve)	217 "
Szentmihályi: Örök társak, (fűzve)	220 "
(kötve)	309 "
Cronin: Réztábla a kapu alatt, (kötve)	255 "
A kalapkirály, I., II.	385 "
Ez látják a csillagok	347 "
Kós: Varjúnemzetség, kötve	183 "
Szántó: Stradivari, kötve	185 "
Gulácsy: Fekete völgyek, I., II., III., díszkötésben	692 "
Harsányi: Szólalj, szólalj virrasztó, I., II., kötve	381 "
Herczegh: Hét sváb, kötve	193 "
Rab: Mentont ajánlanán, kötve	248 "
Surányi: Egyedül vagyunk, I., II., III., díszkötésben	807 "
Surányi: Nápolyi asszony, I., II., fűzve	361 "
Tormay: Ősi küldött, I., II., III., díszkötésben	571 "
Gáspár: A világ orvosa	215 "
Jean de La Bréte: Kísértő árny, fűzve	110 "
Jean de La Bréte: Kísértő árny, kötve	140 "
Williamson: Az arany csónak	101 "
Titokzatos történet	144 "
Erdődi: Napsütéses Indidán, fűzve	200 "
Kötve	285 "
Lytkens: Ne várjatok vacsorára	74 "
Mayrie G.: Urihölgy állást keres	74 "
Orczy: Összekuszdt font	68 "

Értesítem mélyen tisztelt megrendelőimet, hogy papi és uri szabóságomat áthelyeztem

Parcul Carmen Sylva 6

szám alá. További szives pártfogást kér

Fazekas Sándor

A háború kitörésének hatása Hollandiában

Vilma királynő kiáltványa a néphez. A kormány hivatalosan bejelentette a hadiállapotot

Hágából jelentik: Vilma holland királynő kiáltványt intézett a néphez, amelyben rámutat arra, hogy a holland nép mindig békés természetű nép volt, a jelenlegi nagy európai összetűzésben is semleges kívánt maradni s most Németország részéről mégis támadás érte. A királynő felhívta a lakosságot és különösen a holland katonákat, hogy minden erejükkel teljesítsék kötelességüket a hazá iránt.

Hivatalosan jelentik Hágából, hogy miután a német csapatok átlépték a holland határt, Hollandia és Németország között hadiállapot következett be.

Londonból jelentik: De Geer holland miniszterelnök szöveget intézett a holland néphez. Arra kérte a lakosságot, őrizze meg nyugalma, maradjon

otthonaiban és amennyiben lehetséges, folytassa félbemaradt munkáját. Az ellenségnek semmiféle felvilágosítást nem szabad adni és semmi munkát sem szabad a számukra elvégezni. Az ellenségnek — úgymond — nincs joga arra, hogy a lakosságot erre kényszerítse. Mindenki maradjon otthon és bízzék abban, hogy a holland hadsereg megvédi a népet. A német rádió adásait tilos hallgatni. A belga, francia és angol rádió adásainak hallgatása még szabad.

Hágából jelentik: A holland főparancsnokság rendeletet adott ki, melynek értelmében a németek és német eredetű idegenek nem hagyhatják el házaikat. Akik a rendeletet megszegik súlyos büntetésben részesülnek, sőt esetleg halállal büntetettnek.

Szombat óta teljes hadikészültségben áll a svájci hadsereg. Hazahívják külföldről a fegyverforgató svájci férfiakat

Bernből jelentik: Pilet Golaz szövetségi elnök szöveget intézett a svájci néphez. Bátorra, éberségre hívta fel a nemzetet. Rámutatott arra, hogy újabb három ország keveredett politikai viharba, Svájcot e pillanatban még elkerülte a háború, de ha közvetlen és azonnali veszély nem is fenyeget, az események által előidézett helyzet igen súlyos. Készen kell lenni. Éppen ezért a szövetségi tanács pénteken meghozta az események által megkívánt szükséges intézkedéseket. Szigorúbb ellenőrzés alá veszik az idegeneknek Svájcba való bementését. Mindenekelőtt a határon álló hadsereg szombatra már hadikészültségben állt. Svájc készen áll, hogy megvédje függetlenségét minden támadás ellen.

Bernből jelentik: A svájci szövetségi kormány szombat reggel 9 órára elrendelte az általános mozgósítást.

Bernből jelentik: A *Journal de Genève* és a *Völkersbund* című lapokat betiltották, mert zavarták Svájc semlegességét.

A svájci közvéleményre erős benyomást gyakoroltak a legújabb események, de a szövetségi kormány nyugodt. Svájc párizsi követsége felszólította a franciaországban tartózkodó fegyverbíró svájci állampolgárokat, hogy azonnal utazzanak haza és jelentkezzenek mozgósítási helyükön.

Párizsban és Londonban a helyzetről tanácskoznak. — A francia és angol csapatok átlépték a belga határt.

Párizsból jelentik: A francia kormány tagjai pénteken tanácskozást folytattak a helyzetről. Reynaud francia miniszterelnök péntek este rádió-

beszédet mondott. A többi között ezeket a kijelentéseket tette:

— Franciaország nyugodt, erős és talpon van. Ennek az órának a legnagyobb erő kifejtés órájának kell lennie. Ebben az órában nemzetünk legfiatalabb és legerősebb fiai teszik kockára életüket. Minden házba és konyhába szomorúság feszkelte be magát, de ha hadseregeinkre gondolunk, túl kell tennünk magunkat ezen. Mindenki legyen készen, hogy kötelességét teljesítse. A francia kard kirepült hüvelyéből. Franciaország nem hátrál meg soha.

Londonból jelentik: (Reuter.) Az angol távirati iroda azt a hírt közli, hogy a miniszterelnök hivatalában két tanácskozás folyt le. A tanácskozáson a kormány tagjai és a vezérkar tisztjei vettek részt.

Újabb jelentés szerint az angol és francia csapatok átlépték a francia-belga határt és felvették az ériket a belga hadsereggel.

Anglia hivatalos közlése a belgák segítségkéréséről

Londonból jelentik: (Reuter.) Az angol távirati iroda az alábbi jelentést adta ki:

Belgium londoni követe felkérte az angol kormányt a Belgium iránti szavatosság teljesítésére. Az angol kormány közölte, hogy a francia kormánnyal egyetértésben minden rendelkezésre álló eszközzel segítségére siet Belgiumnak és Hollandiának. Szükséges azonban megjegyezni, hogy a németek most is katonai előnyre tettek szert, amennyiben magukhoz ragadták a kezdeménye-

• Számos női bajnál gyakran igen nagy megkönnyebbülést szerez reggel éhgyomorral egy fél pohárnyi természetes „Ferenc József” keserűvíz azáltal, hogy a belek tartalmát gyorsan felhigítja és akadálytalanul kiüríti, azonkívül pedig az emésztőszervek működését lényegesen előmozdítja. Kérdezze meg orvosát.

xét. Az a német állítás, amely szerint Belgium és Hollandia nem tartotta be semlegességét, teljesen alaptalan, mert éppen a legszigorúbb semlegesség miatt mindig vonakodott katonai védelmi tervet kidolgozni a szövetségesekkel. Ennek ellenére a szövetségesek számoltak ezzel a eshetőséggel és minden intézkedés megtörtént, hogy a csapatok a legnagyobb gyorsasággal Belgium és Hollandia segítségére siessenek.

Berlinből jelentik: Hivatalosan közlik, hogy különböző helyeken erős vadász- és légvédelmi tevékenységet fejltettek ki a német repülőgépekkel szemben. A németek majdnem száz ellenes repülőgépet lőttek le a légi harcok során, vagy pusztítottak el földön. Hét német repülőgép nem tért vissza.

A továbbiakban a német hivatalos jelentés a leghatározottabban megcáfolja azokat az ellenséges helyről származó jelentéseket, hogy Hollandia felett hetven és egyéb harcterek fölött számos német repülőgépet lőttek volna. Mindezek a hírek minden alapot nélkülöznek.

Egy német tengeralattjáró Terschelling környékén (Hollandia) elsüllyesztett egy angol tengeralattjárót. Elsüllyesztettek a németek egy ellenséges torpedórombolót is.

Repülőtragédia a lillei repülőtéren.

Párizsból jelentik: Borzalmas szerencsétlenséget okozott péntek hajnalban Lille közelében, a francia-belga határon egy leszállásra kényszerített német bombavető repülőgép felrobbanása.

A szövetségesek vadászrepülőgépei Haesebrouck francia határváros szomszédságában, néhány kilométerre a belga határtól, hajnali negyed 6 óra tájban rövid harc után leszállásra kényszerítettek egy német bombavető repülőgépet. A gép egyik motorja már égett és a két német pilóta az utolsó pillanatban ugrott ki. A kényszerleszállás színhelyén nagy tömeg gyűlt össze, hogy szemtanúja legyen az ellenséges gép leszállásának s a német pilóták elfogásának. A francia katonák el is fogták a német pilótákat, akik közben már kiáltottak, hogy mindenki meneküljön, mert a bombarakomány felrobban. De már nem volt idő menekülésre. A robbanás csakhamar bekövetkezett és a gép körül összegyűlt katonai és polgári személyek közül negyven szörnyethalt, százötven súlyosan megsebesült.

Egy német nyílt város bombázása.

Berlinből jelentik: (Német Távirati Iroda): Freyburg nyílt várost pénteken három ellenséges repülőgép bombázta. A város kívül esik a német katonai műveleteken és semmi katonai célpontot nem nyújt. A bombák a belső városrészben estek le és megöltek 24 polgári lakost. A német légierő, mely a maga részéről mindig szigorúan ragaszkodott ahhoz a határozott parancshoz, hogy csak katonai célpontokat bombázzon, ezt a nemzetközi jogba ütköző eljárást megfelelő módon torolja meg. Mától kezdve a német polgári lakosság elleni minden további tervszerű bombatámadásra feleletül ötszörös német erő támad meg egy-egy francia, vagy angol várost.

Francia és angol jelentések a légi harcokról.

Párizsból jelentik: Hivatalos jelentés szerint francia repülőgépek és léghárfók súlyos veszteséget okoztak a német repülőrajnak. A francia jelentés szerint francia terület felett 44 német repülőgépet lőttek le. Minthogy a holland, belga és luxemburgi kormány felhívást intézett a szövetségesekhez, a szövetséges hadsereg azonnal válaszolt erre a felhívásra és el-

Napjaink legaktuálisabb könyve

GIORGIO PINI:

MUSSOLINI ÉLETE

Tanulságosabb, érdekfeszítőbb olvasmány ma el sem képzelhető. A könyv igen izlées kiállításban, finom könyvpapíron, 20 eredeti fényképpel és művészeti címlappal. 236 oldal.

ÁRA 135 LEI.

indult az Északi-tengertől a Moselig terjedő arcvonalra. Luxemburg területén harcok folytak. A német támadási arcvonal most a Moseltől keletre Sireckig terjed.

Londonból jelentik: Hivatalos hadijelentés szerint a nyugati arcvonalon a pénteki nap folyamán az angol légi haderő hadműveletei során nagyszámú ellenséges repülőgépet pusztítottak el.

A német csapatok elérték a belga és holland fő-erődműveket.

Párizsból jelentik: Illetékes helyen azt mondják, hogy a németek a belga és holland fővédelmi mű előtt megálltak.

Berlinből jelentik: A német csapatok elfoglalták Malmédyt és elérték a belga erődvonalat. Maastricht is német kézre került. Luxemburgon át a németek elérték a belga határt.

Hitler megtiltotta a nyílt városok és kórházak légi bombázását.

Berlinből jelentik (Német Távirati Iroda): Francia részről azt állították, hogy az Antwerpen elleni légi támadás során szétromboltak egy katonai kórházat. Ez az állítás tiszta kitalálás. Hitler vezér és kancellár szigorú parancsot adott, hogy nyílt városokat és nem katonai célpontokat, különösen vörös kereszttel megjelölt kórházakat nem szabad támadni s a légi haderő pontosan betartja ezt a parancsot.

Német gőzösöket fogtak el Hollandiában.

Willemstadból jelentik (Hollandindia): Willemstadban több német gőzöst tartanak fogva. Három hajó legénysége megkísérelte, hogy elpusztítsa hajóját. A 3979 tonnás *Patrie* és az 1383 tonnás *Armenid* a saját legénysége felgyújtotta. A 3164 tonnás *Hanri Horn* gőzösnek a szelepeit nyitották fel, később azonban lezárták. Valamennyi németet internáltak.

Brüsszel nyílt város.

Brüsszelből jelentik: A belga kormány Brüsszelt nyílt városnak nyilvánította és minden intézkedést megtett, hogy a csapatok átvonulását a városban megjelölje. Német részről ezzel kapcsolatban megjegyzik, hogy Brüsszelt, mint nyílt várost a német légi erő tiszteletben tartja mindaddig, míg az utcákat akadályokkal nem látják el és ott csapatmozdulatokat nem hajtanak végre.

Olaszországban nyugalom van.

Rómából jelentik: Az olasz lapok nyugodt hangon foglalkoznak a nyugati eseményekkel és különösen két dolgot emelnek ki. 1. Hogy a nyugati összecsapás elkerülhetetlen volt. 2. Hogy a küzdelemnek most már mindenképpen döntő jellege van.

Ejtőernyős csapatok veszik birtokba a holland repülőtereket.

Hágából jelentik: A holland rádió közölte, hogy egyre nagyobb számban érkeznek holland területre ejtőernyős csapatok, amelyek az éjszaka leple alatt szállnak le Hollandia déli részén, a belga határ közelében.

Amsterdam ellen szombat reggel légi támadást hajtottak végre. A riadó husz percig tartott. Párizsi jelentés szerint Közép-Franciaországban kevéssel hajnali 3 óra után légi riadó volt. A riadó fél óra hoeszat tartott.

Stockholmból jelentik: Ideérkezett jelentések szerint a legelkeseredettebb harcok Rotterdamban folynak. Itt erős német ejtőernyős csapatok szálltak le. A német csapatoknak sikerült a Maas hidját birtokukba keríteni. Rotterdam utcáin torlaszokat emeltek. A holland hatóságok cáfolják, hogy megmérgezték volna Hágában az ivóvizet.

Brüsszelből jelentik: Szombat hajnalban Brüsszelben kétszer is volt légi riadó. Alacsonyan szálló német repülőgépek elrepültek Brüsszel felett. A légelhárító ütegek működésbe léptek.

Alkalmom olcsó szövetvásárlásra

Legnagyobb választék, csak jó minőség

DEUTSCH POSZTÓÁRUHÁZ

Oradea, Str. Avram Iancu 4 sz.

„ELECTA” szövetek egyedüli lerakata

A holland, belga és luxemburgi csapatok visszavonulásban vannak. — Ango ellentámadás a rotterdami repülőtér ellen

Milanóból jelentik: A *Sera* péntek esti kiadása londoni jelentést közöl, mely szerint a Hollandiába bevonuló német csapatok a gelderlandi tartományban már közel járnak a uider-tóhoz. A német csapatok az Yser folyó mentén vonulnak előre. Hír szerint már száz kilométer utat hagytak maguk mögött. A holland csapatok kemény ellenállást tanúsítanak.

Párizsból jelentik: A Havas jelentése szerint Hollandiában és Belgiumban a védelmi vonalak távolabb esnek a határtól és ezért a holland és a belga csapatok visszavonulásban vannak a főbb védelmi vonalakba. Közben harcban állnak a német csapatokkal, hogy késleltessék előnyomulásukat a főbb védelmi vonalakhoz. A hollandok nagy területet árasztottak el vízzel. A víz mindenütt lassan emelkedik. A luxemburgi csapatok is visszavonulásban vannak a fővédelmi vonalba. Itt a németek előhaladása tovább tart. A csapatokat gépkocsi osztagok előzik meg. Ezek, hír szerint, már érintkezésbe léptek a Mosel két partján a francia csapatokkal. A Rajna mentén is erősödik a támadás. Francia katonai körök úgy vélik, hogy rövid időn belül nagy kiterjedésű katonai műveletek kezdődnek a francia arcvonalon.

Londonból jelentik: A légügyminisztérium közli, hogy az angol légierő péntek délután megrongált, vagy megsemmisített több rotterdami repülőtér és Hága közelében tartózkodó német csapat szállító repülőgépet. Az angolok rajtaütése olyan váratlan volt, hogy az ellenségnek nem volt ideje megszervezni a védelmet. A rotterdami repülőtér hangárjait a hollandok a kiürítés előtt felgyújtották és azok még akkor is lángoltak, amikor az angol gépek a repülőtér fölé értek, a repülőtérre ötven német csapat szállító repülőgép állt. Több német gépet közvetlen találat ért és előbb füst, majd láng csapott fel belőlük. Olyan fekete sűrű lett a levegő, hogy lehetetlen volt a repülőtér felett a károkat pontosan felmérni.

Közli még az angol jelentés azt is, hogy a küzdelemben egyetlen bombázás során 4 ellenséges repülőgépet pusztítottak el. Sok helyen tűz ütött ki. Az ellenség sok embert veszített. Hága közelében egy mezőn 10 ellenséges csapat szállító repülőgépet támadtak meg. A kíséretükben volt vadászgépek géppuskával lötték a német csapatokat. Öt gépet elpusztítottak.

Az olasz sajtó szerint Svájc közvetlen veszélyben van.

Rómából jelentik: A svájci hadsereg főparancsnoksága pénteken azt közölte, hogy német repülőgépek bombáztak egy svájci helységet és egy vasutvonalat. Nemzetközi sajtó körökben ebből arra következtetnek, hogy a német vezérkarnak olyan információi voltak, melyek szerint Franciaország az északi tervekhez hasonlóan be akar törni Svájc területére. Az olasz lapok zürichi tudósítói megállapítják, hogy a svájci mozgósítás és a francia-svájci határmenti helység bombázása között szoros összefüggés van. A „Ga-

zeta del Popolo” szerint Svájc közvetlen veszélyben van.

Német-orsz megbeszélések Moszkvában.

Moszkvából jelentik: Schuhlenburg gróf moszkvai német nagykövet Molotov külügyi népbiztossal péntek délután hosszas megbeszélést folytatott.

Előhészületek az idei Petőfi-émlékünnepélyre

A segesvári Petőfi-bizottság a következő felhívást bocsátotta ki: A segesvári Magyar Kaszinó Petőfi-bizottsága a legnagyobb magyar lírikus Petőfi Sándor halálának évfordulóján a nagy költő emlékére évente megtartandó „Petőfi-émlékünnepélyt” folyó évben július hó 28-ik napjának délután 5 órakor a fehéregyházi csatai téren a költő hamvai fölé emelt emlékműnél rendezi meg. A magyarság halhatatlan költőjéhez méltó emlékülünnepély megrendezéséhez kérjük minden magyar ember és magyar egyesület szíves segítségét. Amidőn van szerencsénk az ünnepélyre ezennel tisztelettel meghívni, kérjük az ünnepélyen való szíves közreműködésüket. Elhatározásukról, az előadandó művek szövegének (3 példányban) beküldése mellett szíves értesítésüket f. évi június hó 25-ik napjáig Dr. Gábor István ügyvéd, Sighisoara, címre kérjük.

A vallásos irodalom nagy értéke, valóságos gyöngye:

Müller Lajos S. J. elmelkedési kötetei:

Harmatozzatok egek!

Advent első vasárnapjától kezdve Vízkereszt utáni vasárnapig tartalmaz gyakorlati, szép teljesen kidolgozott elmélkedéseket. Ára kartonkötésben 130 lei

Példát adtam nektek

című részben Vízkereszt első vasárnapjától nagyböjtig ad mindennapra lelket megfogó, gyönyörű meditációkat. Ára kartonkötésben 130 lei

A kereszt iskolája

kötetben a nagyböjti időre szóló elmélkedésekkel formálja a lelket s hoz megindító, mély szövegeket. Ára kartonkötésben 100 lei

A kereszt diadala

pedig a húsvéti ünnepkör számára alkalmas szemléltetések; tárgyalja. Ára kartonkötésben 149 lei

Minden kötete külön is nagy érték. Mindenki megtanulhat belőle elmélkedni, az is, akinek e téren még nincs gyakorlata

Római levél

A D U C E

Százán és százán megírták már élettörténetét.

Hogy verekedett, mint kistű, éhezett, fázott, szerette anyját, hogy hagyta el iskoláit... Majd a külföld. Svájc, napszámoskodás, éhezés, éjjelek a hidak alatt, tanulás a köhordás közben. Azután börtön. Ellenmondások, régi és új elvek, újra börtön és üldöztetés, előretörés, eszméi teljes kialakulása, a milánói szerkesztőség, az első hírek, aztán a híres squadró, aztán a fascio megteremtése, ezer veszély, ujrakezdés és rémület után...

Marcia su Roma. Bevomulás Rómába. A siker. Hatalom. Merényletek. Éjjel-nappali munka a nép megértéséért. Hisz' amit Ő akart, ahonnan felrepült a köztudatba; a lázadók, tudatlanok, félrevezettek és legyőzötték álltak szembe vele, mint ahogy az éj örökké kergeti a nappalt.

Aztán lassan virradni kezdett.

Piros fedelű fehér házak végtelen sora nőlt ki a gyilkos mocsarak helyén az Ő akaratából... mert elsősorban a népet fogta kézen, ahonnan felrepült a népet, mely dolgozik, éhez, fiait adja — és még sem kérdezik meg soha a népet, mely igénytelen és még sincs semmi öröme.

Hadai üzent a földnek, fákknak, vizeknek, hogy többet teremjenek, mert fel akarta emelni az országot.

Latin vérében őslatin álmokkal, ősi erkölccsel, ősi hittel hirdette, hogy a tömegben és a tömeg tömörségében van az erő és a megtámadhatatlanság, a hatalom és dicsőség!

Megújodott az ország.

A kommunizmus posványából ragadta ki a népet, valósággal felrázva, büntette, megtorolta és eget-rázó hangon dörögte, zengette a fülébe Milánótól Rómáig és Rómától vissza: hágyjetelek! engedelmességetek! harcoljatek!...

Aki hallgatta, új hitek tüze járta át, aki látta, megbűvölten lelkesedett érte, egy szava elnémított százezres tömeget s egy szempillantása elég volt, hogy orkánná erősödjön az éljen!

És a tettei? Hisz leírták már százán, hogy mit tet és hogy bízni s várni kell, mert még tenni fog, izzanak, vajudnak benne még az új esodák!...

Csak azt nem írta még meg soha senki, hogy a Duce nagy tettei és nagy beszédei között hol van? Hol van a felhők magasságáig csapongó akarat? Midőn nem kell megjelenie milliós tömegek előtt, hogy mély tekintetével lenyűgözze őket, hogy a lángész fluidumával eggyé varázsolja az ezrek és tízezrek és százezrek apró lángjait, hogy mint nagy máglya csak együtt égjenek és egyet akarjanak, — akkor a kétkedések nem lepik-e meg űt is halálos gyötrellemmel, mint ahogy megkergették már minden idők nagyjait?... Hisz' ő is ember, — legyen bár Isten küldötte is és ezer felé kell gondolnia és ezer gáncsal szembenállnia és tettét aztán ezer és ezer szemzőg bírálja jobbra-balra.

Vajjon életrajziói felszálltak-e lélekben a Palazzo Venezia íróasztalához, — ahol Ő él, — homlokát kezébe temetve töpreng? Ahol hátrattett kezekkel tompa-fáradtan jár le-fel és nincs más gondolata, mint jót és csak jót tenni? Vagy megáll és ablakánál végignézi a sugárúton, a Viale dell'Imperón, egészen a Colosseumig, ahol a mult büszke romja és az új idők iklámpái találkoznak, — vajjon mit gondol Ő akkor?

Vajjon kérdi-e magában, hogy érdemes volt-e egy életet, éjt és napot felmorzsolni, mint Vezér, vagy jobb lett volna tán Predappióban maradni csendben, ellenség és pártok nélkül? Ki tudja azt? Hátha fáradt és agyongyötrődött, hátha nincs megelégedve azzal, amit tett és azokkal, akikért dolgozott? Vagy mi lehet az Ő gondolata, ha egyik-másik emberében csalódott? A gyanakvások láncolata mardossa-e énjét, — fut-száguld az ország vezetői között, hogy hol lehet még baj? Mennyit mondanak meg neki és mennyit hallgatnak el az ország vérkeringéséből? Vajjon az igazat mondják-e meg neki, vagy ki-ki a maga kényelméért — kedvezőt jeleni? Kinek lehet hinni és kibem kételkedik ok nélkül?

Isteni küldetésében úgy kellene élnie, mint akaratnak az agyban: mindent hiven tudni az egész szervezetről... s vajjon úgy tud-e mindent? Vajjon nem takargatnak-e előtte véres fekélyeket, kínvéséseket, hamis adatokat? Hogy ne tudja soha... Vagy tud mégis mindenről, de az akarat nem cselekedhetik a kéz nélkül s a kezet nem vághatja le ha hibás, nehogy csonka legyen az egész...

És nagy politikai lépései megelégedettséget keltenek-e benne? vagy mardosást, hogy a kapcsolatos események és körülmények miatt csak ennyit tehetett és nem azt, amit akart? ... és mindezt nem kiálthatja oda senkinek, — az Ő titka az állam titka... És ha fülébe jut a százféle kritika, elégedetlenség és balítélet, vajjon mit gondol Ő ott a Palazzo Venezia íróasztalánál?

Kint rajongott és rettegett Vezér, — benne, egyedül a félhomályban vajjon ki Ő? Ki tudja azt?

Fáradt — és dolgozik mégis. Nevetni szeretne — és saskeményen kell szigort mutatnia, — maradna — és mennie kell, menne — és fogadnia kell, — elrepütne — és lehúzza a haza földje, magához ölelné az erdőt, mikor nem látja senki, de Ő soha sincs egyedül. — Ő rab. Esze, tettei, akarása, teste és lelke a hazáé, szakadatlanul, élete minden percében.

Mit érdemel, milyen magas helyet fog kapni a történelemben és a nép lelkében? Milyen lesz az útja, milyen az alkony? Ki tudja azt, mit gondol Ő ezekről?

Vagy nincs benne ennyi sem a földrehúzó gondokból?

Él, mint a haza oltárára tett áldozat? Ott világít és nem törődik önmagával, csak a fényt szórja szakadatlanul, míg fel nem emészti önmagát?

Látja-e az árnyakat, melyek körülötte vibrálnak közel s a távolban?

Ki tudja ezt életrajziói közül, vagy a Vele érzők közül, kik aggódó szeretetben hozzáállnak a Palazzo Veneziaában, hogy lehuny szemekkel többet lássanak?...

Még soha nem láttam. Utain, nyilvános beszédei alatt katonái úgy veszik körül, mint élő sziklafal s ez is a rendje, övék az elsőség, hisz' ők éneklék neki:

— „Snuda la spada, quando tu lo voi..."

Meztelen lesz a kard, mikor te akarod... és valóban ők azok, akik egy szavára lángragyulnak, mikor Ő akarja.

Bizony, keresztül-kasul boncolgatják a Duce jellemét, tetteit, lángeszét, Mussolini ott-honn, Mussolini itt és ott, — mint a film száz-ezernyi képe — már annyi változatban és méretben tudjuk és elemezzük a Ducét.

Pedig egyszerű:

Csillaghullás volt egy júniusi éjszakán Predappióban...

Ilyen csillagok ritkán hullanak, mert Isten olt beléjük szikrák és e szikrák Napoleonek, Verdék, Pasteurok és Michel Angelók, Petőfik és Danteek, Marconik és Nelsonok, Széchényik és Edisonok — és ötven és száz évet is kell várni, míg újra ránsugáriznak egy-egy az Isten szeméből...

Nem kell kutatni belsejét és fényét és nagyságát, de rátapadva követni az utat, melyet mutat, Aldott a nép, ahová e csillag le száll, mert Isten tekinteti reá.

Ez a Duce.

Ma, midőn milliók szeme függ rajta, szorongás és rémület fut át Európán ártatlanok véérért, dolgozni és nem ölni akarók életéért, közel s a távolban árnyékok táncolnak, gyilkosok gyújtanak titkos tüzeket, torz vigyor ül bünnös arcukon, — mindenki őt lesi: mit fog tenni?

Míg Ő hallgat, — féken áll a világ fele, még nyugodtan dobognak a szívek és remélnek az emberek.

Vajjon Ő tudja-e már, hogy mit fog tenni? Vajjon Vele van-e most a küldetés isteni szikrája és fogja-e tudni a helyes utat, mely népet jóra s boldogulásra vezet és népével együtt a ráfigyelő félvilágot? Vagy elsodorja űt is a vérözön?...

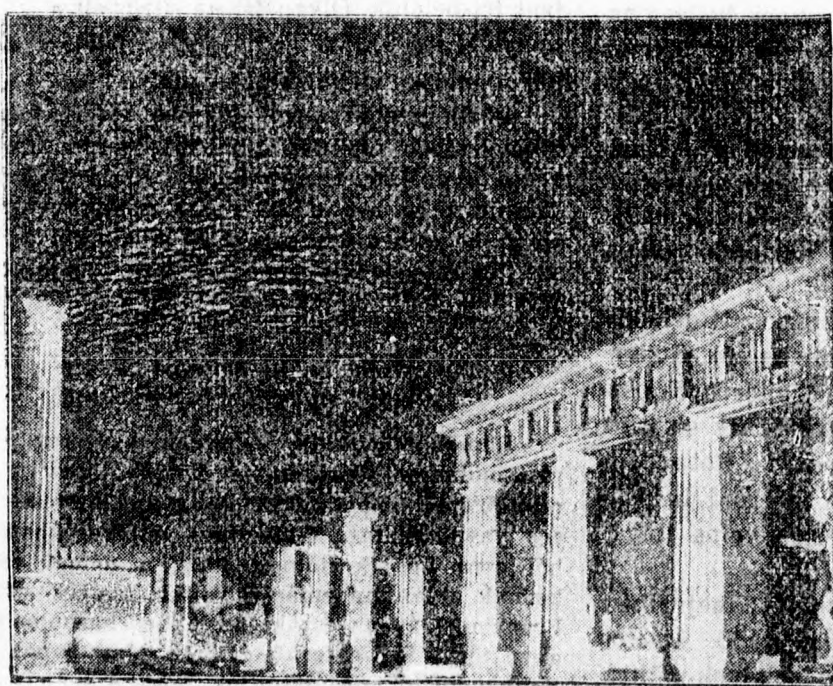
Kezemet imára kulcsolom a sok millióval együtt és imám odaszáll a velencei palotában virrasztó Vezérhez, hogy Isten áldása hassa át, mert az nem lehet, hogy Ő tévedjen! Csillag Ő, melyet Isten teremteni küldött és nem rontani...

És halkán befejezem a katonák gyönyörű indulóját:

— „Duce, Duce, che non saprai morir!

Duce, Duce, nem fogsz tudni meghalni!"

Heitainé Szeneck Olga

Pompeiben bevezették az éjszakai világitást, ami káprázatos fénybe vonja a pompás romokat. Ezen a képen a pompeii Apolló-templom látható az éjszakai világitásban.

Mátyás király tanítása

Irta: Gyárfás Elemér

Nem véletlen, hogy Mátyás király születésének ötszázadik évfordulója Erdélyszerte mély rezonanciát váltott ki a lelkekből.

Nem véletlen, ha a múltból valósággal kiemelkedik egy történelmi nagyság s erős megvilágításban lép az utókor szeméi elé. A reflektorfényt a jelenkor problémái sugározzák rá a múlt nagy alakjára, akinek élete, példája, tanítása azért érdekel minket, mert ebben saját kérdéseinkre találunk feleletet.

Mit mond nekünk, erdélyi magyaroknak, ma, a második világháború idején, Mátyás király kimagasló alakja s történelmi pályafutása?

Az erdélyi köznemes Hunyadi család utolsó sarja azért került 18 éves korában a királyi trónra, mert származása, nevelése, családi tradíciói alapján két nagy feladat vállalását és megoldását remélték tőle.

Különböző uralkodóházakból származó elődei idegen érdekek befolyása alatt állottak. Hunyadi Mátyásban olyan királyt akartak az élen látni, aki saját országának és nemzetének érdekét szolgálja. Ez az országos érdek pedig a pusztulással fenyegető török veszedelem kivédése volt.

Ha Mátyás király három évtizedes országfásának küzdelmeit, erőfeszítéseit, külső és belső harcait külön-külön méricskéli valaki s főként, ha figyelmen kívül hagyja, hogy a nagy uralkodó életét férfikora derekán törte ketté a halál, azt mondhatná, hogy szétforgácsolta mellékes célokra hatalmas energiáját s az ország erejét. Így látták ezt kortársai, sőt hűséges emberei közül is sokan, akik éppen ezért sorozatosan szembefordultak vele.

Ha azonban magasabb szempontból, nagy összefüggésben nézzük ezt a háromévtizedes idegfeszítést, hajsztól küzdelmet, akkor minden lépté a halál, ezt mondhatná, hogy szétforgácsolta mellékes célokra hatalmas energiáját s az ország erejét. Így látták ezt kortársai, sőt hűséges emberei közül is sokan, akik éppen ezért sorozatosan szembefordultak vele.

Ha azonban magasabb szempontból, nagy összefüggésben nézzük ezt a háromévtizedes idegfeszítést, hajsztól küzdelmet, akkor minden lépté a halál, ezt mondhatná, hogy szétforgácsolta mellékes célokra hatalmas energiáját s az ország erejét. Így látták ezt kortársai, sőt hűséges emberei közül is sokan, akik éppen ezért sorozatosan szembefordultak vele.

S éppen ezek a módszerek azok, melyek ma is kiváltják csodálatunkat. Mátyás király nagy életcélja: az Európát előzónléssel fenyegető török hatalom fékentartása, ma már nem aktuális. De elevenünkbe vágó aktualitással ragyog előttünk Mátyás államférfi taktikája, melyből éppen a mai nehéz időkben, rendkívül értékes tanulságokat vonhatunk le a magunk számára.

Mátyás a királyválasztást megelőző és követő pártküzdelmekből jól tudta, hogy azért került trónra, mert nemzeti király választásával az ország öncélúságát akarták biztosítani és előtérbe helyezni. Vállalta is ezt a szerepet fenntartás nélkül. Tisztán állott azonban előtte, hogy célja megvalósításánál a nagy nemzetközi összefüggéseket kell folyton szemelőtt tartania és sikert csak úgy remélhet, ha saját célját össze tudja kapcsolni, vagy legalább összhangba hozhatja a szomszédos országok — a cseh és lengyel király — s az akkori nagyhatalmak, — a német császár és a pápa — törekvéseivel; tisztán látta, hogy hozzá sem foghat célja munkálásához, míg szomszédjai támogatását, vagy legalább semlegességét nem biztosította. Ezért kellett valósággal felőrlnie magát e viszonyok rendezésében, felhasználnia e célra az akkori diplomácia összes eszközeit s végül is az „ultima ratio regum”, a fegyver szereztte meg számára a nyugalmat és biztonságot északon és nyugaton.

E nehéz diplomáciai munka s az ennek meghiusulásakor ismételt megindított háborúk sorozata világosan mutatja azonban azt is, hogy a nemzetközi összefüggések figyelem-

bevétele eszköz volt csupán, mellőzhetlen előfeltétellel, melynek fontosságát Mátyás világosan látta, de nem merült el benne s nem hagyta magát ezáltal eltéríteni alapirányától és fő-törekvésétől.

Innen a nagy rugalmasság Mátyás külpolitikai elhatározásaiban. Podjebrád György cseh királlyal, Kázmér lengyel királlyal, Frigyes császárral egyaránt barátságot, szövetséget igyekszik kötni, kora szokásainak megfelelően házassági ajánlatokkal is kísérletezik; mihelyt látnia kell, hogy baráti jobbját az irigység visszalöki, fegyverrel fordul sorra ellenük s ebben nem feszélyezi apósa, a cseh király sem; háborúik célja azonban csak a nyugalom megteremtése tud mérsékletet tanusítani a hódításban és baráti jobbját nyújtja a legyőzöttek. Akkor ezt uralkodótársai nem értették meg, mert tisztalátásukat elhomályosította a féltékenység; mi ma világosan látjuk, hogy csupán a hátát akarta fedezni a török veszedelemmel szemben s nem voltak külön céljai sem a csehnek, sem a lengyelek, sem a németek ellen, sőt a császári koronát is — melynek fénye megcsillant előtte — csak azért óhajtott volna elérni, hogy így az egész kereszténység támogatását megszerezhesse.

Természetes, hogy Mátyás király magyar kortársai — főpapok és főurak, azok is, kik őt a trónra segítették s azok is, kiket utólag nyert meg kimagasló egyénisége, — még sokkal kevésbé tudták megérteni Mátyás államférfiui éleslátással megválasztott eszközeit, mint a szomszédos uralkodók. Az akkori diplomácia igazán titkos volt s a közlekedési eszközök fogyatékossága is megnehezítette az események okairól való tájékozódást. A magyar főurak csak a tényt látták, hogy Mátyás — két kisebb hadjáratától eltekintve — nyugaton és északon van mindig elfoglalva, ott tárgyal, alkuszik, küzd és harcol s e harcokra meg-megújuló áldozatokat kér az országtól. Mindebben az ő elgondolásuk elejétől látták s így elkerülhetlen volt a belső konfliktusok sorozata, melyekbe belekeveredtek leghűségesebb, tisztaszándéku emberei: nagybátyja, Szilágyi Mihály és Váradi Péter primás is.

E rövidlátó, kicsinyes belső intrikák sikeres leküzdésében volt igazán mesteri a Mátyás király taktikája, melyből értékes okulást meríthetnek minden idők vezető emberei.

Nem látni meg minden kis félrelépést, megtántorodást, szembeállást s nem zavartatni magát általa, míg ez csak ellenkezésben, duzzogásban, félrehúzásban jelentkezik, de komolyan nem veszélyeztethet nagy célokat.

Nem kötni le magát kegyencekhez, nem

befolyásoltatni magát általuk, nem gyűjteni meg saját kegyencek iránti ellenszenvet s ellenérzések vállalásával, hanem elejteni közel-állókat is, ha bajt, terhet, ódiúmot jelentenek.

Kedvezésekkel, jó szóval s főként megbecsátással és nagylelkűséggel megnyerni, viszsza-hódítani és tévelygőket s elpártoltakat, ellenben irgalmatlanul lesújtani elriasztással néhány ellenfélre, akikkel szemben nem használt a nagylelkűség.

Ezek voltak Mátyás király taktikai eszközei, melyekkel minden alkalommal urrá tudott lenni a megnemértésből s kicsinyes szűklátókörűségéből fakadt belső konfliktusokon.

Külső és belső politikájában egyaránt, két további értékes jellemvonást figyelhetünk meg:

Ha egyszer akcióra határozta el magát, abba teljes energiával belefekküdt s kockázattól vissza nem riadva, minden erőt egyesített a siker érdekében.

Ugyanakkor azonban nagy politikai bölcsességgel ügyelt arra, hogy az erőknél ez a megfeszítése ne fajuljon rövidlátó makacssággá. Kellő időben fel tudta ismerni, ha utjába leküzdhetlen akadályok háruáltak s akkor — bármennyire vonzotta a cél, — tudott megállani esetleg erőgyűjtés végett időlegesen félreállni és értett ahhoz is, hogy a szembenálló akadályt megkerülje.

Ezért nem érték súlyos kudarcok s ezért volt pályája — ezernyi akadály s muló nehézség dacára — a sikerek sorozata.

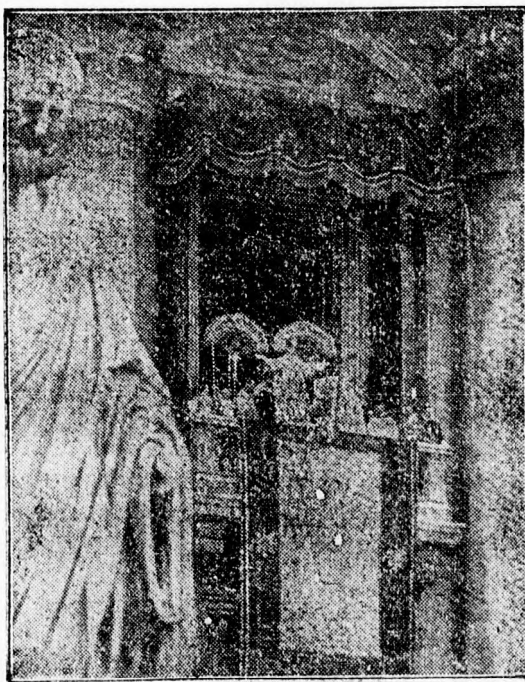
Még egy nagy erényét kell ktemelnünk. Mátyás nagy alkotásaival megcáfolta azt az elvet, hogy inter arma silent musae; úgyszólván folytonos hadakozásban töltött országá-
alatt tudott egyidejűleg csodálatos kulturális virágzást is megindítani, ugyanúgy, mint másfél századdal később Bethlen Gábor erdélyi fejedelem. Ennek nyitja mindkettőjüknél ugyanaz: alapjában magas műveltségű kultúremberek voltak, kiket csak országuk végzetesen nehéz sorsa hajtott a szüntelen hadakozásba, melyben azonban nem öncélt láttak, hanem csak eszközt az igazi nagy érték: a kultúra fejlődéséhez szükséges előfeltételek megteremtéséhez.

S ha már párhuzamot akarunk vonni Mátyás király és Erdély többi nagy fiai között, akkor meg kell állapítanunk azt is, hogy a Mátyás király történelmi nagyságát megteremtő jellemvonások: a nagy nemzetközi összefüggések szemmel tartása, de ezek mellett saját külön céljaink soha fel nem adása; a rugalmasság a nemzetközi állásfoglalásokban, a kicsinyes belső intrikák mesteri leküzdése; a kitűzött célokért teljes energiával való sikraszállás s a feltornyosuló akadályok elől való okos kitérés; mind tipikus erdélyi tulajdonságok, úgy, hogy ha Mátyás király nem is született volna e földön, e jellemvonásai a messze századok kódéből is tündöklően igazolnák erdélyi származását.

Joggal tartjuk tehát őt a magunkénak és joggal vagyunk reá büszkék.

Hozzántartozásán semmit sem változtat az a meddő vita, hogy magyar vagy román származású volt-e. Talán előkerülnek valaha dokumentumok, melyek eldöntik ezt a kérdést, mely fölött kár vitáznunk, hanem örülnünk kell zavartalanul annak, hogy Erdély ajándékozta a történelemnek ezt a nagy alakot, aki előtt mélyen meghódol a késő utókor, akit Erdély két nemzete is magának vall és érez s így kimagasló egyénisége összekötő kapocs lehetne Erdély népei között.

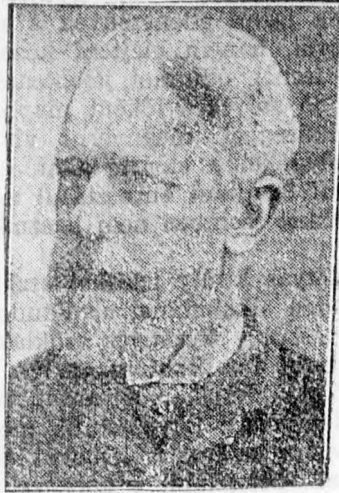
Hogy ké valójában Mátyás király, azt nem leszármazási táblázatok dönthetik el, ha még oly hitelesek és részletesek kerülnének is elő. Mátyás király azoké, akik megértik nagy egyéniségét, tanulnak példájából s igyekeznek magukban kifejleszteni azokat a jellemvonásokat, melyek őt kortársai fölé emelték s amelyek alakját a mi szemünk előtt is megvilágítónan körülsugározzák.

XII. Pius pápa áldást oszt.

Egy magányos zeneművész

Peter Iljics Csajkovszki születésének századik fordulóján az egész zenei világ felfigyel és megemlékezik arról a magányos zeneköltőről, aki mindvégig egyedül, társtalanul vívta meg nagy harcát önmagával és a külvilággal. Halála stílusos az életéhez. Hattyúdaiában, hatodik, patétikus szimfóniájában vissza-pillant egész életére, azután eltűnik a világból minden pátosz nélkül.

Törékeny alakja magasan kiemelkedik az orosz zeneszerzők érdekes és bizarr vonásokban gazdag egyéniségei közül.

Ő az egyetlen, aki tényleges világhírré tett szert s bár sok kritika és gáncs érte, népszerűsége még mindig, állandóan növekedik. Ez a népszerűség a közönségnél mindig nagyobb volt, mint a szorosan vett zeneértők körében.

Oroszországban a tulajdonképeni művészi zene a múlt század közepén született meg. Ezt az időpontot nyugodtan jelezhetjük Glinka 1836-ban bemutatott „Életünk a cárért” c. operájával. Az orosz népi zene — más népek zenéjével ellentétben — nem a vallásos zene visszahatásaként keletkezett, hanem szigorúan ennek talajából fakadt és Glinka volt az, aki a közel ezeréves orosz népi-egyházi zenét magasabb művészi tökélyre emelte és összefoglalta. Az ő zenei elgondolását folytatták és fejlesztették a híres „ötök”: Borodin, Cui, Balakirev, Muszorgszki és Rimszkij-Korszakov. Művésztük tisztán az orosz nép talajából fakad, elvetnek minden nyugati hatást és tudomást sem akarnak venni Bach, Händel, Mozart és Beethoven művészetéről. Szemben ezekkel a fanatikus zenei apostolokkal, Csajkovszki zenei képzettsége és lelki alkata az európai zenei kultúra felé közeledik. Ki akarja emelni az orosz zenét elszigeteltségéből, hogy ne zenei kuriózumnak számítsanak, hanem szervesen illeszkedjenek az egyetemes fejlődés menetébe. Egészen természetes, hogy ez a két teljesen ellentétes zenei szemlélet már eleve kizárt minden közeledést az „újítók” és közöttük.

Sok emberi és zenei dokumentumot hagyott ránk, mégis mindörökké rejtély marad számunkra az élete. Csak rövid bepillantásokat nyerhetünk különös, zárkózott és magányos lelkébe, de mélyére nem láthatunk. Éles kontrasztokat látunk, a fénynek és árnyéknak gyakori játékát. Viselkedése a való élettel szemben naív és gyermekes, az emberekkel félszeg és közönyös. Életét a *kettősség* jellemzi. Emberi és művészi énjé csak igen ritkán találkozik, de amikor sikerül lelkének e két arculatát összhangba hozni, akkor csodálatosan szép alkotások fakadnak a ritkán megtalált harmóniából.

Érdekes, hogy zenei képességei azokatlanul későn jelentkeztek. Elmúlt huszonegyéves, amikor komolyan kezdett zenével foglalkozni. Zeneköltői pályájának első harmadában operákat írt. Ez a terület lírikus lelkének mindvégig idegen maradt, ezért e téren csak részben tudott maradandót és értékeset alkotni. A következő időszak már komoly fejlődést mutat. Ez a harmadik harmad művészetének legértékesebb időszaka. Érdekes, hogy ezek a határidők nemcsak művészetének és életének, hanem jellembeli fejlődésének is egy-egy időszakát jelentik. Bár alapjában mindvégig zárkózott, búskomorságra hajlamos, emberkerülő és véleményformálásban ingadozó és naív maradt.

Csajkovszkit nem sorolhatjuk a zenei újítók közé, hiszen természetete szerint nem is lehetett az. Zenéje azonban mély érzéseket fejez ki rendkívül szép zenei nyelven. Különösen szimfonikus műveiből érződik az állandó vágy, hogy levehesse földi köteleit, s ahol ez teljes mértékben sikerül neki, ott mélyen megható és ritka szépségeket tár elénk. Sohasem azt írta, amit átélt, hanem mindig azt, amit átélni szeretett volna, vagy amit megsejtett. Művei igazolják művészi reifogását, hogy csak az a zene tud meghatni és megrázni, amely ihletett művészlélekből fakadt. És mert elsősorban lírikus volt, nem alkotott nagyot olyan területen, ahol

drámai erőre lett volna szüksége, vagy ahol fantáziáját valami megkötötte. Akár szöveghez kellett alkalmazkodnia, akár programzenét akart írni, ez mindvégig csak töredékekben sikerült neki.

Csajkovszki azon kevesek közé tartozik, akiknek élete külső és belső értékekben állandó emelkedést mutat. Életének utolsó szakában alkotta legmaradandóbb műveit. Ezek közül kétségtelenül három utolsó szimfóniája legművészebb alkotása. Ebben a három csodálatos zenei építményben lobbant legmagasabbra zenei építményben lobbant nagy lobbanás után ki is aludt örökre. Soha nem kellett tapasztalnia, hogy az idő gyorsabban halad, mint ő. Soha nem érezhette, hogy *túléli* önmagát. 1893-ban bekövetkezett korai halálát valósággal előre megérezte, sőt vágyott utána. Csak így lehetett, hogy ilyen tökéletesen sikerült lezárnia életét. Hatodik, utolsó szimfóniájában saját magának állított emléket. Alig nyolc nappal a bemutatás előadás után, az utolsó tétel gyászakkordjaival költözött el. Nem hatalmas, dühöngő gyászindulóval, hanem a lassan elmúló, halk akkordokkal, amelyek-

kel olyan csodálatosan fejezte ki, minden pátosz és pátosz nélkül művész-szívének utolsó dobbanását. A rossz nyelvek azt rebesgették, hogy öngyújtóból ivott kolerabacillusokkal fertőzött vizet, mert mint művész mindent elmondott és mint embernek semmi keresnivalója nem volt a földön. Aligha lehet igaz, hiszen mint a legtöbb orosz, hívő volt. Valószínűbbnek látszik, hogy maga a természet oltotta ki oly stílusosan időnek előtte leégett életgyertyájának alig pislákoló lángját.

Be kell vallanunk: mint művész nem volt a legnagyobb. Beethoven és Wagner zenei munkássága kétségtelenül előbbre vitte a zenekultúrát és vitázhatatlanul ragyogóbb egyetlen zenei ideálja, Mozart géniusza. De nincs igazuk azoknak, akik hibákat keresnek benne, mert csak a legnagyobb elismerés illetheti Peter Csajkovszkit, a művészt és az embert egyaránt. Tiszta eszméket tűzött maga elé és zenéjében szép és nemes eszközökkel hirdette ezeket. Ma már elvitázhatatlan, hogyha nem is a legnagyobb, de *nagy* művész volt ez a befelé fordult, magányosan vívódó, tragikus életű orosz, akinek rendkívül népszerűségét bizonyítja az a rengeteg magas színvonalú hangverseny, mellyel halála centenáriumának hódolt a zenevilág.

SZILI LEONTIN

A mese

Irta: Buzás Gerő

Mese, mese, csilingelő, édes, szép mese, Az egyszer volt hol nem volt csuda országában, túl az óperenciás tengeren: messze túl.

Vagy talán innen a sáros földtekén lapos lapályokon embertörpesség felett, a megalázott nő mellcsontjain, földhözragadt jánosok szegénység rongyain: bölcső után — s koporsó előtt meselázban égték az emberszívek.

Millió emberszív időtlen-időktől mesébe kondula; s mesélt, mesélt, mert mese kellett a mennyországra éhes gyermeki szívnek.

Szegénység lankáján, két ablakos, meg tízgyermekes házban Édesanyam nekem is mesélt, hogy túl az óperenciás tengeren, az arany hegyek között, a gyémánt mezőn ezüst tavakban titkok-titka csobban.

Egy törpe arasszal még innen — jobban látható, mint vágat Mirkó királyfi táltosán, kezében mese kard, mellyel beveszi óriási népek birtokát a várókán.

Fent a Hargita domojain meg erős János roppant izmai tépték a mogyorófa-bokrokat, s csordában hajította haza a medvét, hogy fukar gazdája kedvét örökre sívegyék.

Hófehérke... meg a kacsalábonforgó kastély... s az ezeregy éjszaka csuda mese kincse, mind ott csillogott gyermek-szememben: számban éreztem izét a mese-jónak, a mese-szépnek, a mese-boldogságnak: királyfi voltam ott, táltos paripán repülve rohantam s kezemben a csuda-kard mámorosan villogott. ... Kőhintett anyám.

És én... a szegénység lankán, a kétablakos házban sírva faxadtam.

— Anyám! — nekünk sohasem lesz táltos paripánk? Meg kacsalábonforgó mese kastélyunk? ahol a szépséges Hófehérkét megláthatnánk?

Nem! — felelte csöndesen anyám: hiszen ez csak — mese.

— Ez csak mese? Miért csak mese? ...

— Ne sírj kis fiam: hiszen ha csak mese...

Ne sírj...

... kürtöt sűtünk, egész karikát ehétel... új szalag lesz a húsvéti kalapon.

s ha az Olton megindul a fürdés, Marcikát is vedel engedem.

— Jaj... csak mese... új szalag a húsvéti kalapon.

... édes anyám — hát az Isten? ...

Anyám arca pillanatra elborult, aztán csillogni kezdett zöld szem, bánatos anyaszíve virágba-borult, s törhetetlen kitének öröm-rózsáit reám hintette.

— Csakugyan a földön mindez csak mese, de a mennyországban mindez nem mese, élő való...

s ha a föld minden jó nemzete mesébe kezd, (bölcső után és koporsó előtt, mikor az ember, lélek inkább — mint test) akkor mennyországról álmodni mennyországot szó földből, hitből,

arab mondából, arany himporából: s mivel a földből, s mivel a földre, azért lesz kisfiam mese bejőle.

A mennyország nem mese, Isten teremtő keze égből, lélekből szűtte azt: ott királyfi lehetsz, óriás — csak jó légy, s a boldogság táltosán örökre vágathasz.

Tavaszi séta.

KORUNK ESZMÉI

Írta: **BÁRÓ BRANDENSTEIN BÉLA**

Báró Brandenstein Béla, a budapesti Pázmány Tudományegyetem bölcséleti tanszékének a tanára. Az aránylag nagyon fiatal tanár már gazdag tudományos munka tekinthet vissza. Nagy összefoglaló bölcséleti munkája, amely saját felépítésű rendszerét foglalja magába, német nyelven jelent meg és nagy feltűnést keltett a tudományos világban. Báró Brandenstein Béla a keresztény bölcsélet kiváló képviselője. Nemcsak gondolkodásában, hanem a modern problémák feltárásában és megítélésében is az új kor, az ifjú nemzedék szószólója. Nagynevű tanulmányát, amely a Katolikus Szemlében jelent meg és éppen a kor égető kérdéseit boncolja mélységesen keresztény és bölcséleti meglátással, folytatlagosan közzéljük.

Külféleképpen határozható meg az emberi kultúra; szabatos meghatározási kísérletétől azonban emitt eltekinthetünk. Elég, ha most azt látjuk, hogy az egész emberi kultúra az emberalkotta és embertalálta eszmék hatalmas megtestesülési folyamata. Az emberi eszmék igen sokfélék: de közöttük határozott összefüggés és rend fedezhető fel. Ez nem is csoda: hiszen valamennyien a természetből egységes emberből fakadnak és ezenkívül a hennük, örök eszmei lényegükben rejlő ideális rend is összefűzi őket. Alakulásuknak, bontakozásuknak és hanyatlásuknak a sodra, sebessége sem mindig egyforma, hanem koronként nagyon is változó. Általában az tapasztalható, hogy a kultúra fejlődésével az eszmék sodrának a sebessége nő, már csak a technikai, úgynevezett civilizációs kultúra eszmetörzseinek fokozódása következtében is. Ezenkívül is azonban változik az eszmék sodra: vannak nyugodtabb, konzervatívabb korok, amelyekben legalábbis a vezető társadalmi és általában kultúreszmékben aránylag hosszú időn keresztül alig történik változás és a mégis beálló változás is igen egyenletes és folyamatos, ezért nyugodt és alig feltűnő; más korokban viszont rendkívüli erővel és erőszakossággal, a kulturális fejlődést és sokszor életfolytonosságot is megszakító forradalmi lendülettel törnek fel az új eszmék az új nemzedékben és kíméletlen sebességgel iparkodnak érvényesülni. Az eszmék változásai sodrának ilyen meggyorsulásával irányuk megváltozása is együtt szokott járni: az új eszmék jórésben azért bontakoznak olyan sebesen és törnek érvényesülésre, mert a kor addig uralkodó eszméitől erősen eltérnek, sokszor egészen azokkal ellentétben, éles tagadásuként jönnek létre. Ekkor persze, akárcsak a fizikai mozgásnál, az eszmék változása is igen érezhetővé válik: hiszen bontakozási sebességük és irányuk egyszerre megváltozik. Az ilyen eszmemozgás éppen olyan veszedelmes is, mint a nagysebességű irányváltoztatás a térben: hiszen mindig sokban előkészületlenül és gyorsan tér új utakra, új életmezőkre. Ebből egyszerű új életlehetőségek termékeny megvalósítása, hatalmas társadalmi, kulturális fellendülés fakadhat; de bizony a kulturális élet szekere is csakúgy felborulhat, mint a „halálkanyarban” száguldó automobil.

A kultúra alakulásának megvan a maga belső értelme és törvényszerű életvonala, amely még a kultúrahordozó társadalmat érő külső, esetleges behatásoktól sem változtatható el teljesen, hanem a rendes menetétől eltérítő befolyások alatt is észrevehetően érvényesül. Nem tartozik ezúttal feladatunk közé az sem, hogy a kultúraalakulás életvonalát és törvényszerűségeit kutassuk: korunk gyermeke ezeknek feltárása nélkül is bizonyára elismeri, hogy a népek és kultúrák életében vannak kiemelkedő jelentőségű korok. Ranke híres mondanása: „Jede Epoche ist unmittelbar zu Gott”, joggal állapítja meg azt, hogy minden kornak megvan saját értelme, értéke és jelentősége és egyik sem csupán eszköze, előkészítője vagy egyszerű következménye valamely másik, rákövetkező vagy megelőző kornak; ez a tény azonban mégsem zárja ki azt a további, hogy azért az egyes korszakok korántsem mind egyenlő fontosságúak egy nép vagy kultúra, vagy az emberiség életében, hanem saját értékük és jelentőségük mellett igenis lehetnek későbbi, jelentősebb korok előkészítői vagy előbbi, nagyobb korok meggyengült erejű következményei

is: hiszen valamely kultúra történeti folytonosságában annak valamennyi korszaka egymással szoros eszelmi életösszefüggésben áll és ebben mint előkészítő, bevezető, vagy betetőző, esetleg befejező, sőt a nagy örökséget eljászó is szerepelhet.

Bizonyos tehát, hogy az emberiség életében vannak nagy és vannak aránylag kisebb jelentőségű korok. Súlyosan csatlódnak azonban, aki azt hinné, hogy a nagy korok egyúttal az emberi élet boldog korszakai: éppen ellenkezőleg, a történelem azt mutatja, hogy a nagy korok bizony az emberiség keserves korszakai, ha a boldogságérték szempontjából ítéljük meg azokat. Ezért nagyon is érthető az a manapság nem ritkán, de mindenesetre inkább női ajkáról hallható mondanás, hogy „inkább kívánnék kevésbé nagy, kevésbé történelmi, de nyugodtabb korban élni.” Nők ajkáról néha szívesen is halljuk elszállni ezt a szót, hiszen a női lélek természetszerűen inkább a stabilitás, a megmaradás és a nyugodt bontakozás képviselője; de lesújtó, mert végzetes jelentőségű tünetény volna, ha egy egész nemzedék vagy nép ajkáról hangzának el ez a panaszos és ekkor már nosztalgias mondanás. Mert az ember csakis addig teljes ember és csak addig van jövője, amíg benne hősi vonás él, amíg merni, vállalkozni és veszélyt vállalni tud: a Mussolini szájáról elhangzott szó a veszélyes élet vállalásáról nemcsak az ifjú, hanem minden életképes és jövőjű emberi élet egyik szükséges és magvas értelmű jelszava. Ezért elhanyagolt, gyenge nemzedék az, amely a korfordulók megpróbáltatásaitól megijed és inkább nyugalmas, egyhangú korban kívánna élni: az ilyen a korfordulóból születő új korszakot legfeljebb már csiréjában tudja eljászni, de nem nagygyá tenni. Nagy korhoz csak nagy nemzedék méltó: és csak ez teszi a nagy lehetőségekkel megáldott kort igazán nagygyá, mert erősnek érzi magát és elvállalja azt a küzdelmet, amely nélkül igazi emberi nagyság nem fakadhat. Innen van az, hogy a nagy korok mindig küzdelmes korok is, és hő és értékes termésük bizony nehezen érik: az igazán hatékony, életformáló eszmék csak nyomás alatt, fájdalomban érnek meg, mert akkor kapcsolódnak össze mély átteliséssel, szenvedésben fakadt odaadással és lelki és sokszor testi szükségűl is hajtott erős érvényesítési akaratral; a meg nem szenvedett eszmék mindig inkább szépen elképzelt, de nem áldozattal vállalt luxuseszmék maradnak. Pedig a benne élő eszmék erejétől függ valamely kor nagysága: mert az emberi élet legmélyebb, valóban emberi hatásait eszmék és sohasem csak anyagi körülmények érik el, amelyek holtak maradnak az eszmék szerint formáló emberi akarat nélkül. Lásuk tehát, hogyan alakul napjaink vezetőeszméinek sora és mi lesz várható sorsuk?

Korunkat megérteni természetesen csak a múltból való történeti kibontakozásnak szemlélete alapján tudjuk. Az európai újkor vezéreszméi már meglehetősen világossággal, történeti távlatban állnak előttünk és az elfogulatlan szemlélőnek tárgyilagos megítélésüket lehetővé teszik. Kétségtelen, hogy az újkor európai emberiség legfőbb eszménye az emberi egyén és egyéniségének minél szabadabb és teljesebb kibontakozása volt: bizonyosan nagyértékű, emberhez méltó cél, amely az ember igazi szellemi kifejlődésének egyik nélkülözhetetlen feltételül tekinthető, amint hogy már az arra irányuló törekvés is e kifejlődés, az emberi „erlelődés” nagyértékű jele volt. Az egyéni szabadságra irányuló törekvés jelentkezik a „gondolat”, vagyis a gondolatközlés szabadságának követelésében: ez nyilvánul meg a hit, a vallás egyéni szabadságának hatásos hirdetésében és érvényesítésében: ez jelenik meg alapjában a szabad gazdálkodás formáinak keresésében és a jórésben ezekkel összefüggő „szabad mozgás” nagybecsülésében is. Mindezeket megvalósítani csakis „szabad társada-

lomban” lehetett: ezért követeli az újkor szelleme a társadalmi és jogpolitikai életben minden ember elvi egyenlőségét az államban, a törvény előtt és ennek következtében valamennyinek egyenlő szabadságát a kiemelkedésre, a „kingrásra.” Sőt, az egyéni szabadságvágy ennél is tovább ment és a szabad egyéni életstílus kialakítását még akkor is nagyra értékelte, ha az már szertelenségekbe is tévedt és az erkölcsi törvények kötelezőségét is elvetette: divattá vált legfőbb erkölcsi értéké az egyéniség következetes kibontakozása és kiélésének megtétele. Az utazási vágy fellendülése is a szabad mozgásra irányuló törekvésnek, a felbredt világpolgári hajlam pedig szintén jórésben az egyéni kötetlenség keresésének egyik jellemző megnyilvánulása volt.

Nagy igazságtalanság volna, ha az újkorok ezt az individualisztikus szellemét, arra visszanevezve, mindenestől elítélnék: hiszen az eméeri személységnek olyan hatalmas felszabadulási folyamatát járatta végig, amely nélkül az emberi szellem kiérlelődése nem lett volna lehetséges Európában; és kultúránk szempontjából igen szomorú következménnyel járna, ha az egyéniségnek ez a szabad újkorai kibontakozása a jövőben teljesen megsemmisülne. Hogy az újkorok e „felszabadító” szelleme semmiképpen sem csak valami torz szabadság, hanem alpjában szellemi szükségesség volt, azt a nagy kultúrájú késő-középkor szemlélete jól megmutatja: hiszen még a XIII. század nagyműveltségű európai elitje is sokban sajátos módon gyermekes ifjú vonásokat tár fel, a nagy tömegek pedig bizony meglehetősen barbár szellemi primitívásban éltek. Legjobban azonban az az érdekes tény igazolja az újkor szellemi szükségességét, hogy az átlagos újkorai ember maga sem tudott még sohasem eléggé hozzáérlelődni ahhoz: jórésben éppen ebből származott az újkorai individualizmusnak az a hiányossága, hogy a szabadsággal való visszaélésből gyakran szabadság, az egyéniség minél teljesebb kibontakozásából sokszor torz elhajlítás és szertelen túlhajtása lett. Az individualizmusnak ezek a túlzásai rombolták le azután mindjobbban az újkor századai folyamán a közösségi rend életkerekait és arra a paradoxnak tűnő, de jobbban megnevezve egészen természetes következményre vezettek, hogy az egyéni szabadság érvényesülésének elve reugeteg gyengébb vagy előnytelenebb helyzetű egyént elnyomott és sokszor legerősebb szabadságjogainak érvényesítésében is meggátolt.

A szabadságelveknek ez a sok esetben történt visszajára fordulása lett később az újkor szellem lehomlásának talán legfőbb oka: főleg azért, hogy élesen szembefordult az emberi egyenlőség elvével és annak érvényesülését gátolta. Pedig az újkor az emberi egyén szabadságának elve mellett az emberi egyenlőség eszméjét is zászlajára írta: ámde az a mód, ahogyan ezt az egyenlőséget érvényesíteni próbálta, mutatta meg egyik további, mélyen szellemi életgyökereiben rejlő fogyatékoságát. Amíg ugyanis az újkorai szabadságesszme sok torzulása és túlhajtása ellenére is erősen építő jellegű volt, addig az egyenlőségelv érvényesítését inkább rombolás útján kísérte meg az európai újkor társadalmi. Ebben látszott meg, hogy felvilágosultsága alatt mennyi „ressentiment” rejtőzött: az egyenlőség eszméjét nem az alacsonyabban állók felemelésére iparkodott felhasználni az újkor szellemet jellegzetesen megtestesítő „polgár”, a „bourgeois”, hanem a föltötte áálló nemesi rendek előjogainak megszüntetésére; főleg csak magához lefelé nivellált, de nem fölfelé, magához emelve a széles néprétegeket. Erre a magatartásra jellemző az az érdekes körülmény is, hogy a „klasszikus” újkorban, vagyis a szocialista mozgalmak megindulásáig, talán kevesebb újszerű szocialis intézmény alakult, mint az újkorinál mélyebb keresztény szellem hatására a középkorban; a szocialis mozgalmak megindulása pedig az egyik legjellemzőbb tünete az újkorra következő „még újabb”, vagy amint nevezni szokták, „legújabb” kor hajnalhasadásának.

Az újkor életszemléletében ilyen módon érték és fogyatékoság is volt, hogy az jellegzetesen a polgár, sőt a kereskedő életszemléleteként alakult ki: a szabad polgár, de már nem városi, hanem „ámpolgári” életszemléleteként, akinek az egyenlőség főleg azért kellett, hogy mások előjogai ne akadályozzák szabad gazdasági, mindenek fölött kereskedelmi tevékenységében és szabadságával immár elsősorban maga kívánta hordozni a saját képére átfarmált polgári államot. Ennek átfarmálását a korai kapitalizmus gazdasági formáival és a felvilágosodás eszmeáramlataival fokozatosan előkészítette és azután főleg a polgári forradalmakban társadalmi-politikai téren is többé-kevésbé erőszakosan végrehajtotta. A polgári forradalmak ezért sokszoros vérea erőszakosságuk mellett is az

HOTEL CORVIN BUDAPEST

VIII. Csokonai-utca 14 Nemzeti Színháznál.

Családi szálloda város szívében
Ujjonnan berendezve. Közp. fűtés, hideg-meleg
folyóvíz. Egyágyas szoba P. 3, kétágyas P. 9.

egyén felezabeditását tűzik ki célul és a még fennálló rendi és egyéb kötöttségeket szétörik: egyenlőséget hirdető demokráciájukat az egyéni szabadságismét a lehető legtágabban érvényesítő liberálisizmussal kapcsolják össze és ebből a hamis házasságból, amely tartósságra nyilván nem számíthatott, csakis a kapitalista hivatásos kereskedelem gyermekét nevelhették nagyra; ez különben már megszületett a polgári forradalmak előtt és jórészen saját heves növekedési és legitimitási törekvéseivel maga siettetette azokat és bennük a polgári demokrácia és a liberalizmus házasságát. Csodálható volt-e ezek után, ha az újkori társadalom, e „polgári család” szelleme mind radikálisabban utilitarista-eudaimonista lett és lassanként minden értéket a hasznosság és megvásárolhatóság szempontjai szerint mért? Hiszen már a korai újkor aránylag nem humanizmus-eszményében is jókora adag evilági eudaimonizmus élt; ez pedig a későbbi idők folyamán nem nemesedett, hanem bizony laposodott és közönségesedett.

Ennek a szellemnek a börtje nem maradhatott el: hiszen a szabadság-eszmének a — mondhatni — kereskedőleltszemlélettel való összekapcsolása minden hatalmas tökemobilizáció és pezsgő vállalkozási kedv mellett is csak egyeseknek, a társadalom kisebbségének kedvezhetett és a többséget le kellett nyomni; az egyenlőség jelszava ilyen módon a gyakorlatban hovatovább kiálló egyenlőtlenségek takarója lett és a szabadság korában talán legtöbbet a szabadság szenvedett, embermilliók szabad érvényesülésének és életkibontakozásának tényleges lehetetlensége folytán. Így azután az elvileg felszabadított, de a liberális demokrácia szerint lényegileg kielégíthetetlen tömegek, népek és osztályok növekvő elnyomódásából ki kellett érlelődnie a „tömegek lázadásának” saját proletársorsuk és az elnyomónak tartott kapitalista rendszer és hordozója, a bourgeois-osztály ellen.

(Folytatjuk.)

Pünkösdi népszokások

Irta: Bálint Sándor

Minden népnél megtalálható valamilyen formában a tavasz megünneplése: a telet jelképező szalmababot vízbedobják, esetleg elégetik, pünkösdi király és királynőt választanak, akik a tavasz eljövételét, a termést, szaporodást akarják mágikus szertartásokkal biztosítani. Ez ősi tavaszi ünnepek az európai népek megkeresztelésével leginkább pünkösdhöz tapadtak. Az egyház ha nem is tudta őket teljesen kiirtani, keresztény tartalommal iparkodott megtölteni. A tavaszi virágzásban mintegy a Szentlélek ajándékát hirdette a híveknek. Azonkívül a pünkösdi események dramatikus előadásával is igyekezett a régi alakoskodó játékokat ellensúlyozni.

A középkorban a szelzúgását, amely a Szentlélek eljövételét megelőzte, úgy akarták utánozni, hogy a nagymise *Sequentia*-ja előtt kürtöket és harsonákat szólaltattak meg. A *tüzes nyelveket* helyenként égő kóccokkal jelképezték, amelyet a templom padlásáról a hívek közé dobáltak. E veszélyes szokást sok helyen *rózsának* és a felhőt jelképező *ostyanak* hullatásával cserélték föl. Nehol a Szentleket jelképező galambokat eresztették széjjel a templomban. Fájdalom, a középkori magyar egyház pünkösdi szokásairól mit sem tudunk. Nem lehetetlen azonban, hogy a pünkösdi rózsá egyházi gyakorlat emlékezetét őrizte meg. Pünkösdi népszokásainkról való ismereteink is föltötte hiányosak.

A pünkösdi szokások közül még napjainkban is él a pünkösdlés, amelyben átesillannak ugyan ősi primitív hiedelmek, egészében azonban már keresztény szellemű. A pünkösdlés legrégebbi fönma-

radt szövegét Dugonics András jegyezte föl. Mánapság már kivesző szokás, bár töredékesen még ismeretes. Csak napjainkban kezd Kodály Zoltán érdeméből új virágzásnak indulni. Legépebben mégis az Alföldön él. Leggazdagabb változatai a kecskeméti és a szegedi. Mindkettő misztérium-hangulatával tűnik ki. Egyes részleteik a *Contus Catolici*-ban pünkösdi énekként szerepelnek. Szegeden régebben eladó lányok, ma már kielányok járnak pünkösdlőni. Ruhájuk fehér, fejükön rózsakoszorú. A királyné fehér fátyollal van leborítva. Ez középpüti megy, kettő kezét fogva elől, kettő pedig hátul. A két előlhaladó közül az egyik a királyné *völegénye*, aki játék közben táncol vele. A hátulsók közül az egyik a *násznagy*, aki pedig az ajándékokat szedi össze: a *zsákos*.

Házról-házra járnak és így köszönnek be: *Di-csértessék a Jézus, szabad-e pünkösdlőni? Ha igen, akkor rázendítenek az énekekre:*

*A pünkösdlőnek jelős napja,
Szentlélek Isten küldötte,
— Erősíjje mi szívünket —
Az apostolokra.*

*Melyet Krisztus ígért vala
Akkor tanítványainak,
Mikor méne mennyországba
Mindönök láttára.*

*Tüzes nyelveknek szólása,
Ugymint szeleknek zúgása
Leszállván az ű fejükre
Nagy hirtelenségbe.*

*Mögtelven a Szentlélekkel
Kezdeni szól ily nyelvekkel,
Magasztalván szent lelkét
Most és mindörökkön örökké, amen.*

*Minékünk adassék Szentlélek malasztja,
Melytől árnyékoztatott a szüzek virága,
Midőn ötet Gábiel üdvözléssel áldja:
Testbe öltözött Igtét méhibe fogadja.*

*Szüzanyától születek Krisztus istállóba,
Kint és halált szenvedett fekvén koporsóba,
Tanítványok láttára méne mennyországba.*

*Pünkösdlő napján Szentlekket onnan elküldötte,
As apostolok szívet mögerősítötte,
Tüzes nyelvekkel űket föl is gerjesztötte,
Hogy árván maradjanak, azt mög nem engedte.*

*Istennek jobb keze, ujjá mögsegíjjon,
Hogy kögyetlen ördög minket mög ne sértsön.
Örizzön, oltalmazzon, szárnya alá rejtson.*

*Királyné pálcája, király koronája,
Szálljon erre a házra az Isten áldása,
Mint régönte rászállott az apostolokra.*

*Bor, búza és gyümölcs,
Förgetegben lézön az Isten áldása,
Az is tibennetök szépen tündököljön,
Mint Kálvári högyekön, eképpen zendüljön.*

Azután még énekelnek valamit, majd ajándékokkal tovább mennek.

KERESZTREJTVENY

19. (399.) szám.

1		2	3	4	5		6	7	8	9	10
		11					12				
13	14					15		16			17
18		19		20			21				22
23		24		25							
27			28		29						
		31					32				
33	34				35		36		37		38
39				40				41		42	
43			44					45			46
47								49		50	
		51			52		53				
54											

Beküldendő: Vízsz.: 1, 19, 44, 54. Függő.: 1, 10, 15.

Beküldési határidő: május 23.

Vízszintes sorok:

1 Buddha életének legendája. 11 Erdélyi város. 12 Fegyver. 13 Afrikai nép. 16 Olasz folyó. 18 Azonos betűk. 19 Mécés László verse; hangszer. 22 Mutatózó. 23 Magyar vezér. 25 Varázslat. 26...missa est! 27 Kedves — nemetül. 29 Vízben tisztít. 30 Földműves igéje. 31 Dolog — id. nyelven. 32 Magát. 33 A hét vezér egyike. 35 Keleti növény. 37 Híres francia illusztrátor. 39 Szám 40 Keleti gót király. 42 Tatár fejedelem. 43 Betű. 44 Amerikai növény. 46 Egyiptomi napisten. 47 Az arab félsziget része. 49 Csukok. 51 Madár — latinul. 53 Főur. 54 Gardonyi könyve.

Függőleges sorok:

1 Szinyai Zoltán regénye. 2 Fekűt — rémetül. 3 Leánynev — fordítva. 4 Ázsiai medence. 5 Józsvü ember igéje. 6 Igevégződés. 7 Fejfedő. 8 Három ember együtt. 9 Idegen női név. 10 Mentés Mihály verseskönyve. 14 Lángolni. 15 Verdi operája. 17 Ankt. 18 Közömben. 20 Indulat-szó. 21 Délszláv város. 24 Lőverseny. 26 Pusztitok. 28 Női név. 30 Idegen kötőszó. 34 Kérdő-

szócska. 35 Címzés — rövidítve. 36 Ekezetten: portéka. 38 Lónév. 40 Európai állam. 41 Ezek az ajkak. 44 „Az én falum” egyik alakja. 45 Dalmát kikötőváros. 48 Kosztolányi Dezső verseskönyve. 50 Ó-val nagy csapás a diákra. 52 Francia író monogramja (1610—1660). 53 A vízsz. 53. rövidítése.

17. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése: Vízszintes 1. A magyar ifjuság arany-szívü nagy püspöke. 52 Országbíró. 60 Regnum Marianum Függőleges: 1 A tiszta ifjuság jóvönk egyetlen reménye. 2. Esztergom. 23 Karácsonyi.

Helyesen megfejtették: Krisztinicz A., Mikcsa János, Csiby Lenke, Kiss Lajos, Páll Béla, Kovácsnay Ádám, Kerezi András, Hodács Agoston, Szép Károlyné, Klank Jenő, Gyöngyössy Béla, Gárdos Olly, Darvas L. Venánc, Jakab Albertné sz. kocsárdi Gálffy Irén, Mártonffy Zoltánné, Lázár Béla, Agoston Gyula, Dorner Ernő, Nagy István, Józsa Judit, Muhary Béláné.

A jutalomkönyvet Jakab Albertné nyerte. Elküldöttük.

Szolgalatos gyógyszerárak Oradean:

Vasárnap Nagyváradon a következő gyógyszerárak tartanak éjjeli szolgalatot:

Madonna, Str. Sztaroveszky No. 1. (Dr. Medvigy). Telefon 30-20.

Fehér Kereszt, Bulevardul Regele Ferdinand No. 2. (Pacala.)

Cleopatra, Str. Avram Iancu 2. Telefon 15-15.

Szent Ferenc, Str. Cuza Voda No. 24. Telefon 17-47. (Csanda.)

Szent László, Piata Bisericei No. 1. Velence, Templom-tér. (Hegedüs.)

Hétfőn Nagyváradon a következő gyógyszerárak tartanak éjjeli szolgalatot:

Korona, Str. Ciorogariu No. 1. Telefon 13-76.

Órangyal, Str. Alexandri.

Croszlán, Piata M. Viteazul 14. Telefon 23-35.

Szent István, Str. General Holban.

Aranysas, Piata Unirii No. 6. Telefon 25-74.

SICULUS:

TEMPI PASSATI

(NAPLORESZLETEK)

Vagy hatvan évvel ezelőtt jött a világra Piski-telep, gócpontul egy nagy ország rész vasúti életének. Először Dévára szánták e gócpontot, de a mindent jobban tudó „polgárok”, későbbi bánatukra, nem fogadták el, mert „hátha megdrágul tőle a város élete.” Azért a pusztai szántóföldről növesztett a haladás új világát, ahol a Gép uralkodott élet és halál fölött.

Hogy az Égnek is köze legyen a vashoz, Lönhart püspök szép templomot emelt a telep közepén. Az akkori miniszter megalkalta a lélekháznak a gyakran szeméhez dörzsölt díszítését s közvetlen a templom mellé akkora elemi iskolát duasztott, hogy nemcsak a templomot törpítette le, hanem az országnak minden hasonló iskoláját.

A vetélkedésből több művelődés született, de ealahogyan nem volt helyi színezte, mert nem volt helyhez nőtt múltja.

Erdője sem volt, hol mesék éljenek, se rigója, hogy rigmusok pattogjanak. Még a temetőbe se gyökereztek le a szívek, mert nem pihentek itt még nagyapák sem.

Ha az ide-oda mozgó vasúti élet tovadobott valakit, az még a kapufélfától sem búcsúzott el. Vigan ment tovább. Azt mondták rá: „Teheti, mert vasúti.”

Az emberek itt vagy hat nyelven turbékolnak és veszekednek, a magyar nyelv nemzetközi volt úgy, mint Amerikában az angol.

Ebbe a környezetbe ült bele Jancsó Ernő, a telep első papja. Háromszékről jött magyar eszmával. Magával hozott egy csomó mesét a Bálványosról, beszéde csacsogott, mint a gondtalanul folyó Feketeügy, de néha túlzotta még a Nemerét is.

Szóval, hozott e környezet előtt sok, érthetetlen naívságot. A négyzetgyökvonással számoló mérnöki koponyák s a milliméter finomsággal gyalult vas mellett úgy állott, mint egy mosolygó mese-színx. Allott a gépelet Szaharáján.

A legnagyobb Valóság mégis összekötötte népével a nemzetföldről emelkedő templomban.

Egybként a jól nevelt emberek előzékenységgel tisztelték és csakhamar függvénye lett a telepnek, mint a sziréna a gyárnak. Mégis ő szólaltatta meg a vasat is zúzó legfőbb Erőt. És ebben a munkában ő is vasúti volt. Ugy tolatott a lelkek pályáján, mint „Mare úr”, a mozdonyvezető: legtöbbször csattogtak a kocsik a rendezőpályaudvaron.

A közép út fegyelmességét, a személytelenséget a mérnökökre hagyta, ő maga körül egyéniséget árasztott. Kedélye gyakran hullámozott a sziklakemény elveinek a felületén.

Egy választás alkalmával küldöttség kereste fel, hogy a kormánypárt mellé próbálja tereelni. Valamelyik Barsai vitte a szót. A puhítási szölamok után felállott Jancsó és reverendáját húzni kezdte lassan felfelé, fel egész a derekáig. Ekkor láttam először civilben. Szívalakra vágott szárú eszmát viselt, szürke magyar nadrág feszült rajta. A nadrágot pazar vitézkötés díszítette. Szakasztott úgy festett a kövérkés alak, mint Tóth Béla anekdotás könyvében Jancsónak, a híres színésznek a képe. Talán rokonok voltak. Mikor egészen elénk tártult, kezével a combjára csapott és melléje csatantotta a gúnyos hangját:

malva lesz az
ÁLLAMI SORSJÁTÉK
MÁJUS 15.-IKI
HUZÁSA
Vásároljon idejében
SORSJEGYET

— Azt akarják az urak, hogy ezt a nadrágot német pantallóval cseréljem fel?

Több szó nem esett, az urak elmentek.

Az öreg önmagát élvezte és csak magának énekelte, mint a kanári madár. S ha a hangját visszaverte valamelyik szöglet, füleit belehegyezte kedves begyeskedéssel, de nem túzó önteltséggel.

Egy nyári délután, pünkösöd hetében, temető-sünk akadt Opiskin. Egyetlen hívőnk halt meg, aki eszmadia volt és negyvennyolcas konvéd. Magaslalon terült el a temető, végig látszott el Dévái a Maros völgye. Oldalt a Strigy törtetett le a bányavidékről a tágas lapályra. E vizen vezetett át a híres piskii hid. A hid mellett még állott a régi, szitává lyukasztott korcsmaház. Puskalövésnyire emelkedett a domb, ahonnan irányította Bem a csatát. Itt mondotta: „Ist die Brücke verloren, ist Siebenbürgen verloren.”

A messi távolságban, Déván túl, a hegyek felsővonala, a hátán fekvő Decebal körvonalait mutatta. A Decebal alak pontosan olyan, ahogy a tankönyvek ábrázolják. Honvéd sárnak még a képzelet sem tudna szebb keretet alkotni. Ilyen még csak egy van: a fehéregyházi sík.

A háznál a szertartást elvégeztük. Csak négy férfi, néhány asszony és gyermek jött ki a temetőbe. Mind románok voltak, magyarul szót sem tudtak. Egyedül élt az árva magyar a faluban a keze munkájából és az emlékekből.

A siri imádságok után, túl az Aranyhegyen megmorajlott az ég s a nagyági magaslatoknál vilámlom cikáztak.

A halotti éneket kántor hiányában egyedül énekeltem, csak egy viharzó fecske segített sirni.

Az éneklés végzetével az öreg pap a legmagasabb halomra lépett, arcát belemélyesztette a messzi horizontba. Egyszerre idegzetébe vette a környezetet s a történelmet.

Mintha a rögből nőtt volna ki hirtelen egy vén táltos. Szemében pogány tűz gyúlt, sas orra élesen szúrta a föld szagát, hosszú, fehér haját a szellő cibálta.

Lassú dörgéssel beszédet indított senki másnak: csak önmagának. Kettlen értettük: az Isten és én.

Nem sok szó esett a halotról, hiszen nem ismerte. Millió halottakat szállított át a tejüti zöld füves buja rétekre. A szavak ritmusában lovak patája csattogott. Vérpiros lobogók széles lengéssel fogták át a teret, a mezőt. A Maros partján tűz lobogott Hadúr felé és fehér mên hörgött a táltos tő-

rétől. Hajrák zúgtak, vészes sóhajok szálltak s a ronggyá tépett zászlók ráborultak a véres tete-
mekre. Aztán elhallgatott a zaj, a szó, a szabadság. Most csak egy ember torozott pogány módon és későre kifáradtan, szeliden. Isten kezébe hajtotta bús fejét.

Benn a telepen a gyárkémények keményen füstöltek és a gyári irodában Halbauer Klimkó Herrmann és Botz mérnökök szinusz tételekkel számítottak finom műveleteket, hogy az emberi ész igájába hajtsák a mindenség erőit. A műhelyben egy munkáscsoport az előjövő kommunista világról sugdosódott. Álmodoztak, hogy nem lesz akkor úr és szolga, megénekelt hőskor és fringia, haza és Isten, csak megváltó Gép.

En pedig világosan láttam, hogy Déván túl, a hátán fekvő Decebal mellén nehéz lélekzések hephupáztak.

A vihar gyorsan közeledett, a beszédet már zavarta a sűrű ézengés. Végül is egy hatalmas dőrej pontot tett az ígéreke.

Valahonnan messziről sejtelmesen hangzott egy ének:

— „Nincs harangszó, csak egy ágyú dörrenés, Ennyiből áll egy tűzéri temetés.”

A vén táltos felébredt a látomásból, lihegett és fáradtan törülte homlokát.

Az eső a messziségben szaporán hullott, homályba borultak a távoli hegyek. Lent a Maros völgyében a záportól csúfá tett vonatok lomhán kúsztak tovább, mint apró giliszták. A villámok, az Isten szemének a szikrái a gyárkémények körül kutattak: keresték a tisztogatni valót. A mozdonyemelő darut recsegetve ingáztatta a sodró szél. A kormos képű munkások riadtan szöktek félre az útjából. És amint ilyenkor szokás, rámeredtek az itéletidőre. És mintha a pünkösdi szél akart volna a lelkekbe kavarni. És mintha Beethoven írását zúgatták volna a szelek: „Csak a természetből lehet bölcsességet tanulni. Minden fa ezt kiáltja jellem: szent, szent, szent.”

A vihar már a temető szélét surotta, dió nagyságú jegek pattogtak a keserülapi levelein. Egy öreg ember, hogy a jég el ne verje a határt, egy szem jeget csúsztatott a csóré kebelébe, aztán jóhászokó vizes szeméit a vén papra emelte. A vén pap talárisa mély sebéből két teleirt iv papírt húzott elé. Mosolyogva egy közelálló legénynek a kezébe nyomta, mondván:

— Tine-o báiete de suvenire! Tartsd meg fiam, emlékbem.

Egy jókora jégsem a papírt nyomban átlukasztotta: az Isten ütött rá pecsétet.

A legény az írást értelmellenül tartotta a kezében. (Ugyanígy tartotta volna a gyári mérnök is.) A legény mégis büszke lett.

Az elmondott beszéd volt ráirva gondosan, olvasható nagy betűkkel.

Három év alatt ezt az egyetlen egyet vetette papírra az öreg pap.

És a pünkösdi szél tovább zúgott.
„Szent, szent, szent.”

HOTEL SZABÓ

BUDAPEST, IV. EGYETEM-UTCA 7.

Hotel Szabó a belváros középpontjában fekszik. Szép, tiszta, világos szobák, minden modern kényelemmel. (Központi fűtés, hideg-meleg folyóvíz, tele. on, stb.) Poloári szálló — polgári árak!

Antoine de Saint-Exupéry riportja:

A sivatag kalózzai

— Egy pilóta naplójából —

Mint a Toulouse-ból Dakar-ba s onnét Dél-Amerikába vivő francia légi útvonal pilótája hosszú éveket töltöttem Nyugat-Afrika sivatagjában. Ez alatt a három esztendő alatt mi, a „vonal” pilótái, állandóan kapcsolatban voltunk a lázadó mórakkal. A leigazatlan területek mélyéről bukkantak elő, azokról a területekről, amelyek fölött repülőútjainkon áthaladtunk; elmerészkedtek Juby, Cisneros erődjeiig, kenyeret, cukrot, teát vettek, aztán újra elmerültek titokzatos világukban. Mi pedig átvonulásainkkor megkíséreltük, hogy megszeli-
dítsünk közülük egyet-egyet.

Ha befolyásos törzsfőkről volt szó, a vonal igazgatóságának engedélyével gépünkre vettük őket olykor, hogy megmutassuk nekik a világot. Meg akartuk törni gőgjüköt. Mert fehér foglyaikat inkább gőgből, mint gyűlölethől megszárították le. Ha az erdők környékén találkoztunk velük, még csak nem is szitkozódtak. Elfordultak és köptek. Gőgjük forrása hatalmuk illúziója volt. Hányszor hallottam olyanoktól, akik talpraállítottak egy háromszázfőnyi harcra képes sereget: „Szerencsésük ott Franciaországban, hogy több mint száznapi járóföldre vannak...”

Mi hát megsétáltattuk őket és megtörtént, hogy hárman közülük meglátogatták az ismeretlen Franciaországot. Azok közül voltak, akik egyszer elkísértek Szenegálba és sírvafakadtak, mert fákat láttak.

Amikor viszontláttam őket sátraik alatt, a parkokat dícsérték, ahol a szökőkútak vízcseppjei táncolnak a virágok között. Ime: férfiak, akik soha nem láttak se fát, se forrást és csak a Koránból tudják, hogy vannak valahol patakokkal folyó kertek, — mert a Korán így nevezi a Paradicsomot. Ezt a Paradicsomot és csodás szépségeit a homokivatagon elszenvedett keserű halállal lehet elnyerni, a hitetlenek egy szivbe fúródó puskagolyójával, harminc esztendei nyomorúság után. Allah azonban — úgy érzik — becsapja őket: a franciák birtokolják ezeket a kincseket, mégsem követeli tőlük a szomjúság, a halál váltságdíját. Ezért tűnődnek most az öreg törzsfők. És ezért kockáztatnak meg vallomásokot, míg a Szaharát nézik, mely pusztán nyúlik el sátraik körül és sovány örömeit kínálja halálukig.

Néhány héttel azelőtt elvitték őket Szavójába. Vezetőjük egy vízeséshez kalauzolta őket; olyan volt a vízesés, mint egy csavart oszlop és egyre mormolt.

— Izeljétek meg — mondta.

Édes víz volt. Víz! Hány napig kell vándorolni itt a legközelebbi kútig és ha elérte az ember, hány órán át kell úsni a homokot, mely betemette, míg fölcillan a tevék piszkával kevert sár! Víz! Cap Jubyban, Cisnerosban, Port-Etienne-ben a kis mór kölykök nem pénz koldulnak; üres konzervdobozzal a kezükben vízzért könyörögnek.

— Adj egy kis vizet, adj...

— Ha jó leszel...

A víz aranynál többet ér, elég egy csöppje, hogy kicsalja a homokból egy fücesomó zöld kis szikráját... Ha eső volt valahol, nagy népvándorlás indul meg a Szaharában. A törzsek megindulnak a fű felé, mely nemsokára kihajt, háromszáz kilométernyire tőlük... S ez a fukar víz, amelyből Port-Etienne-ben tíz esztendeje egyetlen csöpp se hullott le, ott zúgott előtűk, mintha egy megrepedt ciszternából áradna ki a világ egész készlete.

— Gyerünk — mondta a vezető.

Ők azonban nem mozdultak.

— Várj. Hagyj még...

Hallgattak, komolyan, némán figyelték az ünnepi csodát. Az élet áradt ki a hegy méhéből, az élet, maga az emberi vér. Ami egy perc alatt elfolyt, egész karavánokat föltámasztott volna, amelyek szomjúságtól részegen örökre eltűntek a sós puszták, a délibábok végtelenségében. Allah nyilatkozott meg itt, nem fordíthattak hátat neki.

Allah megnyitotta zsilipeit és föltárta hatalmát: a három mór mozdulatlanul nézte.

— Mit néztek? Gyerünk...

— Várni kell még.

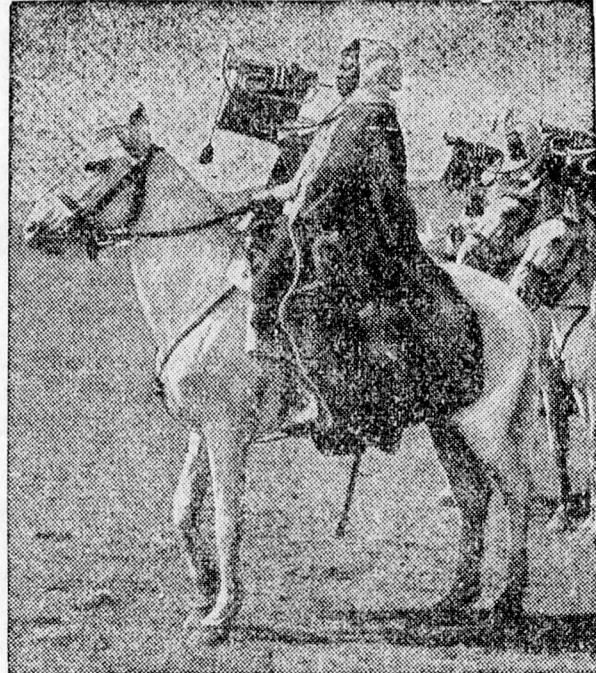
— Mit kell várni?

— A végét.

Meg akarták várni azt a percet, amikor Allah belefárad szeszélyébe. Allah fősvény, hamar megbánja.

— De ez a víz így folyik ezer éve!

Ezen az estén azonban, melyet sátruk alatt

töltöttem, nem beszéltek vízesésről. Vannak csodák, amelyekről jobb hallgatni. Különben az ember nem ért meg többé semmit és kételkedni kezd Allahban.

— A franciák földjén, tudod...

Én pedig nagyon ismertem barbár barátaimat. Most itt vannak, megzavart lélekkel, tanácstalanul;

Hazatérés Irta: Surbán Zoltán

Messziről jövök haza, hogy sok év után viszontlássam azokat, akikről elindultam.

Anyám kinn vár az állomáson és nem tudok máshová, csak az ő karjaiba ugrani. A szeme könnyes az örömtől, hogy végre hazahozott aggódásának sok könnye, bánata és imádsága.

Nem kérdez; eska azt, hogy jól vagyok-e, nem fáztam-e meg az úton és hogy nem éheztem-e meg nagyon. Nem, ő nem kéri számon tőlem az életemet, amelyet belőle vettem. Ő elfogad így soványan és kopottan, kicsit öregesen és szegényen. Pedig biztosan megálmodta, ahogy ringatta a bölcsőmet, hogy nagy, erős férfi leszek, gazdag és hódító férfi, akiről ha emlegetik, ő azt mondhatja anyai büszkeséggel: az én fiam. És most nem szól semmit. Nem mondja, hogy esalódott bennem. Nem kéri számon tőlem az ő fájdalmait, könnyes szorongásait, egész imádságos életét. Nem mondja azt, hogy nem volt érdemes értem dolgozni és megöregedni a féltésemben és hazavárásomban. Nem. Csak könnyezik mellettem csendesen és mosolyogva símogatja az arcomat, kezemet, ruhámat. Boldogan és alázatosan, mintha az üdvösség hordozója lennék. Szeretnék most csodát tenni a kedvéért. De nem tudok. Csak lehajlok öreg, dolgos kezére és megcsókolom annak ráncait.

— Édesanyám!

Apám a konyhán vár és újságot olvas a lámpa világánál.

Mikor belépek és az ajtóban megállva köszön-

oly készek a meghódításra! Azon ábrándoznak, hogy a francia felügyelőség majd bőségesen ellátja őket gabonával és szaharai csapataink biztonságot nyújtanak neki. Bizonyos: ha egyszer meghódították, sokat nyernek anyagi javakban.

De akik vendégül látnak, mind a hárman El Mammoun, a trarzi emír véréből valók. (Nem tudom, helyesen írom-e le a nevét.)

Ismertem őt, amikor a mi hűbéresünk volt. Ugy tűnt, látható gazdaságban semmi hiánya nincs, szolgálataiért megkapott minden hivatalos tiszteletet, a kormányzók ajándékokkal kedveskedtek neki, a törzsek félték tőle. De egy éjszakán, anélkül, hogy bármiből előre sejteni lehetett volna, lemészárolta a tiszteket, akiket a sivatagban kísért, birtokába vette a zvevéket és a fegyvereket és csatlakozott a lázadó törzsekhez.

Árulásnak nevezik ezeket a váratlan lázadásokat, ezeket a futásokat; a törzsfő ettől fogva száműzött a sivatagban és kurta dicsősége hamarosan kiálszik, akár egy rakéta az atari erőd bástyáján. S az ember megdöbben ezeken az örült kockázatokon.

El Mammoun története mégis annyi arab története! Öregedett. Amikor az ember öregszik, tűnődni kezd. Így eszmélt rá egy napon, hogy elérta az Izlám istenét, bemocskolta kezét a keresztények kezével, mikor megpecsételte az alkut, amelyben mindent elveszített.

Mit számított neki a gabona és a béke? Buktott, pástorrá kopott harcos volt s most eszébe jutott hajdani otthona, az a Szahara, ahol a homok minden egyes redője rejtelmes fenyegetéssel volt gazdag, ahol az éjszakai táborok szélén őszemek virrasztottak s az elienség mozdulatairól kapott hírek megdöbegtették a szívét az éjszaka tüzei körül. Megérezte a tenger telt ízét, amelyet, ha egyszer belekóstolt, soha nem tud elfelejteni az ember.

S most itt boltyong dicstellenül a megbékéltett, érdektelen vidéken...

A tiszteket, akiket megöl, talán becsülte is. De Allah szerelme előbbrevoló.

— Jó éjszakát, El Mammoun

— Óvjon Isten!

A tisztek takaróikba burkolóznak, elnyúlnak a homokon, mint egy tutajon, szemközt a csillagokkal. Fölöttük lassan forognak a csillagok, egy egész, csillagokkal teli ég méri fölöttük az időt. A hanyatló hold a sivatag fölé hajlik, az Ő Bölcsesége visszavezeti a semmiségbe. A francia katonák nemsokára elalussznak. Még néhány perc és csak a csillagok fénye világít. Akkor, hogy a meggyalázott törzsek fölött újra fölragyogjon a régi dicsőség, hogy újakezdődjenek az üldözések, melyektől sugárzani kezd a homok: elég hozzá az álmukba fojtott katonák gyöngye kiáltása... Még néhány perc s a jövőtéhételtenből megbékél a sivatag lelke...

S így küzd újra és újra, szüntelen meghódításban és a veszteségre való ráismerésben a sivatag népe a hódító idegen fegyverekkel...

töm, fölülja szemüvegét a homlokára és alatta rámemeli sok vihart látott szemét. Aztán fölugrik, szinte fiatalosan, kezetörít velem és megcsókolja kétfelől az arcomat.

Kicsit eltól magától, ő maga is félrelép, hogy ne essék rám árnyék.

— Megjöttél végre — mondja. A szavában, ahogy ejti, van kis öröm is, de már érzik rajta a kérdés, amelyet aztán ki is mond:

— Aztán mit végeztél?

Azt kellene most mondanom, ami igaz, de sablonos: apám, én mindent megpróbáltam, de nehéz az élet és nem sikerült semmi.

— Azt végeztem, hogy hazajöttem. — Ezt mondom kitérően.

De ebből ő megért mindent. Azt is, hogy nehéz az élet, hogy nem voltam szerencsésfi, meg azt is, hogy néha magam is gyenge voltam és kitarítás nélkül való.

Egy darabig még rám, aztán csak úgy maga elé néz.

— Meghúzott az élet, fiam. — Ezzel vet véget a kihallgatásnak.

És ezekben a szavakban van egy rész a számalomból, amelyik a jó pusztulása miatt való és egy másik rész a feddésből, mely a gyengeségemre vonatkozik.

Többet nem szól, csak hogy üljek le. Ő maga is leül, helyreigazítja a szemüvegét és ráhajol az újságra. De a szeme — látom — egyhelyben áll. Nem olvas. Rólam gondolkozik. A jövőmről.

Tudom, ezt gondolja:

— Kell, hogy boldog legyen az én fiam.

Én pedig boldog vagyok, hogy itthon lehetek.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
ORADEA, IL. KAROLY KIRÁLY-UT 5. SZÁM.

ELŐFIZETÉSI ARAK: Belföldön: Egész évre 900, félévre 450, negyedévre 225, egy óra 75 lei.
Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P. — Egyes szám ára 20 fillér, — vasárnap és ünnepen 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk sz.: 80.037.
Telefon: 12-27.
Kéziratokat nem őrünk meg s nem adunk vissza

HITLER ÜDVÖZLŐ TAVIRATA IL. KAROLY KIRÁLYHOZ. Bucurestiből jelenti a rádió: Hitler kancellár a május 10-iki nemzeti ünnep alkalmából üdvözlő táviratot intézett öfelsege IL. Károly királyhoz.

Csak a „Supra Cota“ után vannak le 10 százalékkal többet a nyugdíjasoktól. Oradea-Nagyvárad. Saját tud. Megirtuk, hogy a pénzügyigazgatóság nyugdíjosztálya felhívást intézett a nyugdíjasokhoz és felszólította őket, hogy nyugdíjkegyességeiket az eddigi szokástól eltérően, néhány nappal hamarabb adják be. Erre az intézkedésre a májusi nyugdíjfizetés előtt azért került a sor, mert a pénzügyminiszter tíz százalékkal felemelte a supra cotát. Ezt a tíz százalékos emelést az április nyugdíjak fizetésénél már az idő rövidsége miatt nem tudták levonásba hozni. A tévedések elkerülése végett megegyeszer nyomatékosan hangsúlyozzuk, hogy más, különleges levonás nem lesz, csupán a tíz százalékkal emelt supra cotát vonják le a májusi nyugdíjfizetésnél áprilusra és májusra.

TÖBB MINT EGY MILLIÓ LEI ÉRTÉKŰ HAMIS PÉNZT HOZOTT FORGALOMBA A TURDÁN LELEPLEZETT HAMISPÉNZGYÁR. Turda-Torda. Saját tud. Az utóbbi időben Turdán és a környéken feltűnően sok hamis pénz került forgalomba. A rendőrség széleskörű nyomozást indított és sikerült a hamispénzgyártó bandát leleplezni. *Cămpianii* Vasile ujtordai kocsmáros vezetésével kitűnően felszerelt hamispénzgyártó műhelyt rendeztek be, ahol nagyalakú ötszáz leieseket gyártottak, olyan tökéletességgel, hogy csak az ötszázleiesek elmosódott víznyomásain lehetett felfedezni a hamisítványt. A leleplezett pénzhamisító banda tagjai között vannak anyediek és aradiak is. Az eddigi megállapítások szerint több, mint egymillió lei értékű hamis ötszázleiest hoztak forgalomba.

Bókay János a Kincses városban. Mint Kolozsvárról jelentik: Bókay János az európai hírű magyar író odaérkezett, hogy új szindarabja, az „Első szerelem“ szombat esti premierjén résztvegyen. Bókay úgy a Thalia társulat tagjai, mint az irodalmi és előkelő társadalmi körök szeretettel fogadták Kolozsváron.

A Kereskedő Tanács közleménye. Felhívjuk tagjaink figyelmét, hogy folyó hó 15-ig adandók be a következő deklarációk: 1. rendkívüli államvédelmi adó, 2. agglégényadó, 3. adóamnesztia. Tagjaink részletes felvilágosítást és a bejelentéshez szükséges mintákat díjmentesen kaphatnak titkári hivatalunkban (Rimanóczy-utca 12., földszint telefon 33-38.)

Egyházközségi választmány alakítása. Timișoara-Temesvár. Saját tud. A helybeli belvárosi egyházközség legutóbb megválasztott új tanácsa Martzy Nihály elnök vezetésével ülést tartott és három évre megválasztotta a választmányt, amelynek tagjai — a következők: Alföldy Géza dr, Bartl József, Beitz Miklós, Buchmann Alajos dr, Csasznek Nándor dr, Ersch János dr, Gámenty István, Gutekunst Péter, Hadesbeck Mátyás, Iréay Nándor, Kappler Károly, Keller Péter, Kléay József, Lukács Jenő, Martzy Mihály, Mathias Ferenc, Németh József dr, Rieger Lajos, Schmitz Ferenc dr, Teufel Ede, Uhlyárik Béla dr, Uhrmann Alfréd, Vaniss László dr, Winkler Béla. Pótagok: Frühling Pál, Liptay Ernő, Schneider József dr, Megyery László, Schneider Adalbert, Krisztiancs Vilmos, Schmelka Oszkár, Kovács György, Böss István, Kunberger Gusztáv, Niegel Károly, Mészáros Ádám. A választás befejeztével Alföldy Géza dr ügyvéd meleg elismeréssel szökölt azokról az egyházközségi vezetőemberekről, akik tizennyolc éven át odaadással dolgoztak s akik az új választások során nem kegyeltek a választmányba. Külön köszönettel adózott Martzy Mihály elnöknek, aki annyi éven át fáradhatatlanul dolgozott az egyházközség érdekében. Az elnöknek — mivelhogy új tisztikart is fognak választani — valamint a volt választmányi tagoknak, jegyzőkönyvi köszönetet szavazott meg az új egyháztanács.

Egyik tabletta olyan mint a másik

mert mindegyiken rajta van a Bayer-kereszt, hiszen Aspirin-tablettákról van szó. Bayer-kereszt nélkül nem létezik Aspirin. Úgyis mindenig erre a jele, mert ez megvédi utána az egészséget és hamisítványoktól. A Bayer-kereszt az egyetlen biztosíték arra, hogy valóban Aspirint kapsz; már pedig ha egészségedről van szó, csak régen próbált és bevált szert szabad használnia.

ASPIRIN TABLETTA
a megbízható »Bayer« készítmény

Lapunk legközelebbi száma, pünkösdi ünnepe után, kedden a rendes időben jelenik meg.

HALÁLRA FORRÁZTA MAGÁT EGY NÉGYÉVES GYERMEK. Timisoara. Saját tud. Csene községben Klein Erzsébet négy éves gyermek vigyázatlanság áldozata lett. A gyermek anyja nagymosást végzett és a ház udvarán hatalmas üstben vizet forralt. A leánya valahogy megérintette az üstöt és magára öntötte a forró vizet. Olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy rövidesen meghalt.

ALIBI. Ezen a sokatmondó címen jelenik meg a közeli jövőben *Huzella Ödön új verskötelete*. Tíz éve, hogy utolsó verskötelettel a nyilvánosság elé lépett s így ez a kötet reprezentáns, mintegy száz költeményt magabafoglaló könyv lesz, melynek művészi címlapját és könyvdíszét Mike s Ödön, az Erdélyszerte ismert, kiváló festőművész tervezi. A közel tíz tnyvi kötet előjegyzési ára mindössze 60 lei, boltiára azonban lényegesen magasabb lesz. Megrendelések, előjegyzések a „Magyar Lapok“ kiadóhivatalában is tehetők.

Új menetrend a Banatban. Timișoara-Temesvár. Saját tud. Az új vasuti menetrendet május 18-áról 19-ére virradó éjjelen léptetik életbe. Az új menetrend Temesvár és a Bănsăg vasuti forgalmát illetően nagyjában egyezik a mostanival. Miinden, forgalomban lévő vonat továbbra is közlekedik, ezenfelül egyes vonalakon — így Buziásfürdő felé — megszorították a vonatok számát. Négy vonatpár helyett hat közlekedik ezen a vonalon. A Temesvár—Máriaradna közötti vonalon a rendes motorosokon kívül rendkívüli vonatról is gondoskodik a menetrend (indul Temesvárról 5.56 és érkezik Temesvárra 20.27 órakor) — ezt a vonatpárt akkor közlekedtetik, amikor errenézve külön kérelem érkezik a vasúthoz, így zárandoklat idején. A fővonalon a Szimplon-expressz Zsombolya felől déli 12.01 perckor érkezik Temesvárra s 14 perces tartózkodás után megy tovább Bucurestibe; onnan az ellenvonat este 19.30 órakor érkezik s ugyancsak 14 perces tartózkodás után indul tovább Zsombolya, illetve Párizs felé. Belgrádba 7.30 és 19.42 órakor indul a vonat Temesvárról, a resicai és oravicai vonattal együtt; ezeket a szerelvényeket utközben osztják meg: Belgrádból 11.10 és 20.04 órakor érkezik vonat. Báziasra 16.15 órakor megy a vonat, amely az ut egy részét — Versemen át — Jugoszlávián keresztül teszi meg, míg az ellenvonat Báziasról 7.07 az Aldunához ér; az ellenvonat Temesvárról 7.07 órakor érkezik. Az aradi vonalon tíz vonatpár közlekedik, köztük öt Nagyváradig. A nagyvárad gyors 12.10 perckor indul (egy perccel korábban, mint eddig) és 14.25 perckor érkezik Temesvárra (az eddigi 14.18 helyett).

MAJUS 13-AN ALLAPITJAK MEG AZ ÉRETTSEGI ELŐKÉSZÍTŐ OSZTÁLY TERVEZETÉT. Bucurestiből jelentik: A nemzeti nevelésiügyi minisztérium visszahelyezte tanári állásba Virgil Madgearu professzort. — A középiskolai vezérfelügyelők tanácsa május 13-ikán ül össze és ez alkalommal állapítja meg az ugynevezett érettségi előkészítő osztály tervezetét. Ez az osztály a jövő tanévtől kezdve működik a jelenlegi nyolcadik osztály helyett.

Új időközi bizottság a dévai munkakamara élén. Saját tud. A munkaügyi miniszter az aradi munkakamara dévai hivatalához új időközi bizottságot nevezett ki. Elnöke Triff Dumitru Deva, tagjai az alkalmazottak részéről Lázár József, a vajdahunyadi vascéh elnöke s a munkaadók részéről Nemes Gyula nyomdász, a Jiul Cultural petrosényi nyomda vezetője.

VALAHA JOBB NAPOKAT LÁTOTT harmincnyolc éves asszony fordult hozzánk azzal a kéréssel, hogy felhívjuk olvasóink figyelmét nehéz helyzetére. Tíz éve él özvegyen, s mint tisztviselő kereste meg a maga és kisleánya számára a mindennapi kenyeret. Mult év májusában elvesztette állását s azóta nem tudott elhelyezkedni. Már mindent eladott, ami a régi, jobb időkből megmaradt, s most kenyér-és lakás nélkül van. Kéri kedves olvasóinkat, segítsenek rajta, akár anyagi támogatással, akár azzal, hogy valamilyen álláshoz juttassák. Adományokat, vagy állásajánlatokat készséggel továbbítunk.

Új szappanárak. Bucurestiből jelentik: A nemzetgazdasági minisztérium az alábbi szappangyárak készítményeinek árát hozta nyilvánosságra: A bucuresti Minerva szappangyár áruai közül az Avion márkájú ára 4 lei, a Superior 41 lei, a Regal 32 lei, a lúgos szappan 31 lei, a Marmorat 32 lei kilogrammonként. Az Avion márkájú szappanból egy kis darab 5.20 lei, kocka alakban 14.25 lei, a Marsilia szappanból egy kis darab 4.40 lei, kocka alakú 13 lei. A Cerbul gyár készítményei közül a lúgos szappan ára 33 lei, a Regal 34 lei, a Superior 41 lei, az illatosított szappan 43 lei, a Marmorat 32 lei kilogrammonként, míg a Marsilia II. jelzésű szappan ára darabonként 5 lei. A Sicio gyár készítményei közül a Regal 35.50 lei, a Marmorat 34.50 lei, a lúgos szappan 33 lei, míg a sajtolt kocka alakú szappan ára 36 lei kilogrammonként. A Copragyár által előállított Regal szappan ára 34 lei, míg a Galben 29 lei kilogrammonként. A Marsilia szappan darabja 5.50 lei. A Saturn gyár lúgos szappana 26.50 lei kilogrammonként. A Stella gyár Cheia Rajului márkájú gyártmánya az eddigi 53—58 leiről 58—60 leire emelkedett, míg a Marsilia 40—47 leiről 45—49 leire változott. A nemzetgazdasági minisztérium április hó 3-án kiadott rendelkezése értelmében a népi és a román szappan kilogrammonkénti ára 37—43, illetve 35—42 lei lett. Valamennyi ár ab gyár értendő.

Asszonyok dolga

Kerti párnák és terítők

Az idén mintha megint elmaradna a tavasz. Szinte máról holnapra köszöntött be a nyári meleg, a kertés házakban gyorsan kitétték az udvarra a kerti bútorokat, sőt, sok helyen már a napozáshoz is hozzákezdtek. A nyáriásra fordult időjárásal sok aktuális tennivaló szakadt a háziasszonyok nyakába.

A lakás nyári képét éppen úgy meg kell változtatni, ha beáll a meleg időszak, mint ahogy a téli ruhánkat feleseréljük könnyű lenge holmikkal. A drága függönyök, szőnyegek, selyem dízpárnák helyett, egyszerű ízléses és jól mosó szobadíszeket kell alkalmazni. A napfény és por mind árt ezeknek a daraboknak, sok munkát is ad a tisztántartás, ezért a háztartási munka csökkentésére s a kényes holmik védelmére egyszerű csinos nyári garnitúrával cseréljük fel őket. Hisz nyárra sem maradhat csupaszon, minden díszől mentes a lakásunk.

Értékes szőnyegek helyett rongyszőnyeget, vagy színes gyökényt használunk. Terítőknek, függönynek, dízpárnának a jól mosható hímzett vászonanyag felel meg a legjobban. A bútor védelmére szolgáló huzalnak a legszebb az ízléses, tarka, virágmintás, jól mosó karton. De még szebb elgon-

godolás az, ha a bútorhuzat vászon s a hímzése egyezik a többi vászon terítő, párna stb. mintájával.

Hímzésükre dísz választhatunk bőven népművészeti kincseinkből. Kivétel nélkül majdnem minden fajtája alkalmas nyári holmik díszítéséül. Nagyon jól érvényesül az egy színnel hímzett kalotaszegi (írásos) munka vagy a tarka mezőkövesdi (matyó) hímzés. Ritkábban használt, de szintén nagyon szép a búzsáki tarka hímzés, vagy az egy színben készülő vagdalásos munka. Néphímzéseken kívül, üde, tarka mezei virágokrétát is hímzhetünk terítőnkre. Az ilyen terítő aztán nemcsak a lakásban használható, de a verandán, a kertben is, sőt magunkkal vihetjük nyárilakásunkba, vagy a nyaralóhelyre is, ahol otthonossá tehetjük vele az idegen szobát is.

Kertipárnára is épp olyan nagy szükség van nyári időben, mint a kerti terítőre, különösen ott, ahol fa vagy szalma kertibútorokat használnak. Az ilyen kerti párna színes és mintája lehetőleg egyezzen a kerti terítő színével és mintájával s ezen a módon szép, ízléses, harmonikus együttest kapunk.

A konyha körül

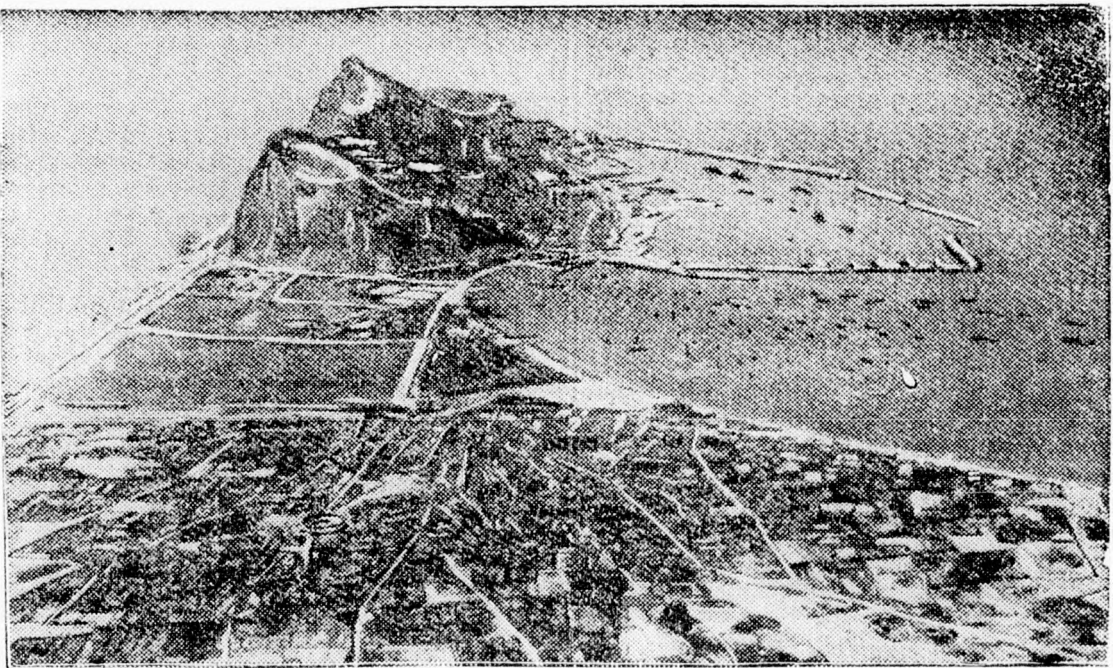
Néhány recept hústalan napokra:

Örmény piláf. Ez az étel a keleti népek között igen népszerű, nagyon hasonlít a kontinensen is jól ismert ricsethez, illetve sólethez, azzal a különbséggel, hogy a török- és perzsa konyha birkahússal főzi, nálunk füstölt marhaszeggel, míg a balkáni népek, főleg az örmények birka, marha, vagy borjúvesével készítik el. Személyenként veszünk 6 deka sertés-, borjú-, vagy birkavesét, 6-6 deka legdurvább minőségű árpagyöngyöt (Rollgerstli), fehér száraz babot, 3-3 deka gombát. A babot sótalan vízben puhára főzzük, a gerstlit pedig sós vízben főzzük puhára. A vesét vékony szeletekre vágva hagymás zsíron az apró kockákra vágott gombával megpároljuk, sóval, töröttborsal és 1 deci befőtt paradicsommal ízesítjük. Mikor a bab meg a gerstli is megfőtt, leszűrjük a levét és összekeverjük a puhára párolt vesével. Fontos, hogy a babot meg a gerstlit ne főzzük olyan puhára, hogy szétmálljanak. Mikor a kettőt óvatosan összekevertük, még 10 percig lassan párolni hagyjuk. A bab és gerstli átszűrt levéből pompás, kitűnő hamislevest főzhetünk.

Töltött májtekercs. Hozzávaló: 50 deka borjúmáj, 10 deka rizs, 12 deka gomba, 40 deka sertés-háló. A mézárósnál a borjúmájból 4-5 nagy szeletet vágatunk le. Otthon nem mossuk meg, hanem tisztaruhával szárazra töröljük. A sertés-hálót hidegvízbe áztatjuk. A gombát apróra vágva hagymás zöldpetrezselymes zsíron megpirítjuk, sóval, törött borsal fűszerezzük. A rizst, mint köretnek szokás, puhára pároljuk. Mikor a rizs puhára párolódott, összekeverjük a lepirított gombával és hidegre tesszük. A májszeleteket az asztalra tesszük, rákenjük a hideg gombás rizst, tekercsösszegöngyölítjük. A hálót jól kinyomkodjuk, majd ruhán leszárítjuk és az asztalon szétterítjük. Most ahány májtekercsünk van, annyi megfelelő nagyságú darabot vágunk ki belőle és becsomagoljuk vele a májtekercsüket. Zománcos tepsit zsírral vékonyan kikenünk, beleadjuk a tekercsüket és forró sütőben gyakori öntögetés közben 25 perc alatt pi-

rosra sütjük. Ha kivettük a sütőből, kevés ideig állni hagyjuk, aztán ferdén keresztbe, ceruzavastagra felszeleteljük és csak tálaláskor sózzuk meg a felvágott májszeleteket és hogy meg ne keményedjék, azonnal elfogyasztjuk. Jó hozzá mindenféle főzelék, vagy savanyúság és salátafélék.

Búzadara-krém. A takarékos főzés világit sem jelenti azt, hogy a jó konyha örömeiről le kell mondanunk. Ha meg is forgatjuk a garast, mielőtt a piacon kiadjuk, azért lehet az étlapunk egészséges, változatos, izletes és (tessék erre a fogalomra jó magyar szót találni!) gusztusos. Drága fagylatok, kréme, parfék helyett például bizonyára nagyon jól fog ízleni az egész családnak, no meg a vendégeknek is a következő olcsó frissítő: 7 deka búzadarát (grizt) tíz deka cukorral háromnegyedliter vízben felforraltunk. Forrás után még öt-hat percig főzzük, egy csepp só se felejtünk ki belőle. Néhány perc után vegyük le a tűzről, adjuk hozzá egy citromnak a levét és habverővel verjük erősen körülbelül félórát, míg olyan lesz, mint a sűrű, sima krém. Töltsük poharakba és tetejére egy-egy kanál kissé hígított barack- vagy málnaizt. Hűtsük jól ki. Ez az adag 6 jókora pohárra elég.

A gibraltári szoros látképe.

Izlés és ételek

Ha az ember a világ összes népeinek étlapjain áttekint, voltaképpen csak egy egyetemesen közös táplálékot talál: az anyatejet, amivel az egész földkerekségen minden csecsemő táplálkozik. De már maga a tejivás nem olyan elterjedt, mint azt sokan gondolják. Nem hiába tartották a görögök még Homéros idejében is a tejet megvetőleg a csecsemők és barbárok táplálékának, a primitív népek még is meglehetősen idegenül néznek rá s csak a legcivilizáltabbak becsülik nagyra. Természetesen nem kell azt hinnünk, hogy csak az európai vagy az amerikai fehér ember mulat vagy döbben meg idegen népek különös ételein, így van ez a többiekkel is. A kelet-afrikai ugyancsak csodálkoznak, ha vajaskenyeret látva enni, mint ahogy mi is kavargó gyomorral nézünk, amint a keletafrikai tücsköt nyel le. Általában elmondhatjuk, hogy semmi logika nincs abban, mit esznek vagy mit utálnak az emberek. Mindkét szokásnak lélektani alapja mindössze annyi, hogy megszoktuk enni vagy megszoktuk utálni. Éppen ezért új élelmiszereknek vagy ételeknek sokáig kell küzdeniük, míg általában elterjednek. Tudjuk például a történelemből: micsoda vihart támasztott a burgonya, amikor Európába bevezették. Mennyi gyümölcs és zöldség talált hideg fogadtatásra Európában addig, míg idegen volt. Érdekes megfigyelni, hogy a civilizált emberek milyen szívesen eszik a rákot s hasonló állatokat, amelyek mind dögevők s viszont a legnagyobb undort érznek szöcskék vagy lárvák iránt, amelyek pedig a leg-egészségesebb növényi ételekkel táplálkoznak s kényesen tiszták.

Az otthon kozmetikája

Olajfestmények tisztítása. Évek hosszú során át az olajfestményekre, különösen amelyek nincsenek védve üveglappal, sok por, piszok rakódik le, úgyhogy nagyon tanácsos azokat legalább minden tíz évben alaposan megtisztogatni. Egyszerű, könnyen hozzáférhető, de kitűnő eszköz e célra a vöröshagyma és a burgonya leve. Legjobb egy közepes nagyságú vöröshagymát kettévágni s a félhagyma vágott felületével a festményt gondosan áttörölgetni, mígnem a rovarok, legyek által hátrahagyott piszok eltűnik. A festmény többi részét frissen reszelt burgonya levével törölgetjük át, aztán mossuk meg az egész festményt langyos vízzel puha szivacs vagy flaneldarab segítségével. Különösen piszkos, régi festményeket utoljára még minden maró anyagtól mentes, vegyileg teljesen tiszta szappannal is mossuk át. Sok antikvárius is ezt a tisztító módszert alkalmazza.

Esernyők tisztítása. Esős-sáros időben meg- esik, hogy esernyőnkre sár kerül. Dörzsölés, kefélés rendszeren nem egészen célravezető és árt is az esernyő szövetének. Sár, utcai szenny nyomtalanul eltűnik, ha a kifeszített esernyőt puha vászondarab vagy szivacs segítségével, tiszta langyos vízzel lemossuk, melybe egy kevés (1 literre 1 evőkanálnyi) szalmiákot tettünk és ugyancsak kifeszítve száradni tesszük. Legjobb, ha a lemosás nemsokára a baj megtörténte után történik.

A parányi ember...

A nagy természettel szembenállva küzd a maga nyugtalan, kielégíthetetlen idegeivel és gyenge szervezetével. Bámulatos szívóssággal akarja meghódítani az egész világot. Pedig ráeszmélhetne arra, hogy ezáltal napról-napra kopik, romlik szervezete és észrevétlenül halad a megsemmisülés felé, mert nem bírja a nagy tempót képzeletének világával felvenni és előbb-utóbb a betegségek sorozata támadja meg szervezetének ellenálló képességét u. m. ideges gyomorhaj, bélzavarok, epe- és májmegbetegedések, ideges álmatlanság, szédülések és hevülések.

A világhírű amerikai „GASTRO-D.“, amely egy nemrégiben felfedezett gyógynövény kivonataiból készül, súlyos gyomor- és bélbajok eseteiben kitűnő eredményeket adott és melynek gyógyítását úgy külföldi, mint belföldi orvosi szaklapok legelismerőbben méltatják.

„GASTRO-D.“ kapható gyógyszerárakban és drogériákban vagy postán megrendelhető 150 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerárában, Bucuresti. Calea Victoriei 124.

Apechidetések

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Össi-telepen

szép telek drótkerítéssel ellátva, eladó. Oradea-Nagyvárad, Cantemir-utca 57.

Kertrész

olcsón eladó. Oradea-Nagyvárad, Str. Ioan Ciordas 38. szám.

Különböző butorok

eladók. Oradea-Nagyvárad, Str. Codrilor 11.

Srgösen

átadó 2-szobás lakással, lelépés nélkül, elköltözés miatt régi bevezetett nagyforgalmu fűszerüzlet, konkurrens mentes körzetben. Eladók még meglepő olcsó áron több kisebb-nagyobb magán- és bérházak, szőlők és birtokok. Vekerdy Kálmán kereskedelmi ügynök, Oradea-Nagyvárad, Rétul Seleus, Str. 7. No. 22.

Ha cséplőgépet,

traktorokat, motorokat, darálókat, herefejtőket akar venni, vagy eladni forduljon Nagy Sándorhoz, Oradea-Nagyvárad, Dimitrie Cantemir-utca 24. szám.

Megvételre

keresek varrú-asztalt, díófapoliturost, jó karban levőt. Antik asztalok előnyben. Cim a kiadóban.

Spárga tövek,

elsőrangú minőségben kaphatók Horváth Árpád szőlőjében, Oradea-Nagyvárad, Cal. Ruine-1. (Petőfi-u végén).

Lakás

szavanként 3 lei

3 szobás,

fürdőszobás lakás, 2 szobás mellékhelyiségekkel kiadó. Oradea-Nagyvárad, Str. Ioan Ciordas 38.

Irodának,

Duca-u. 9. szám alatt, 2 utcai szoba kiadó. Értekezni: Máthé, Oradea-Nagyvárad, Delavrancea-u. 12.

Csinosan butorozott

udvari szoba kiadó. Oradea-Nagyvárad, Hotya, Str. Ciorgariu 41.

Különböző

szavanként 3 lei

Falburkoló csempe minden színben olcsón kapható. Oradea-Nagyvárad, Str. Vlahuta 44.

Főzőnőnek

vagy házvezetőnőnek menne közepkoru aszszony. Burikné, Oradea-Nagyvárad, Str. Simeon Bärnutiu 30. sz.

Nagyobb gazdaságban

elhelyezést keresek. Tízéves bizonyítvány nyal rendelkezem. Ilyen minőségben kulturalis földmívelés, gyümölcs-termelés, állattenyésztés, disznóhíztalás, dohánytermelés, dinnye, zöldségfélék termesztését és tyukasztatot a legnagyobb gyakorlati szakképzettséggel felölősségre. — Egyhónapi próbaidőre fizetés nélkül megyek. Takács Vilma. Ghimes-faget, (jud. Ciuc.)

Az oradeai mozgóképszínházak műsorai:

DORIAN: KONFLIKT.

APOLLÓ: KÉK CSILLAG.

Kitűnő új pneumatikus rendszerű orgona 4 változat és 2 kopula, nagyon jutányos áron eladó.

Timișoara, IV. Str. Bolintineanu 16

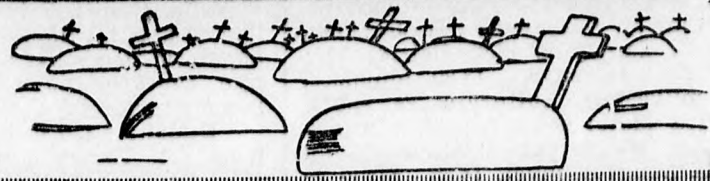
Kecskés Ferenc

orgona és harmonium készítő.

Betty Schneider:

VERDUN HALOTTAI

Fordította:
FODOR VIOLA

14

Amikor első ízben léptünk be ide, kalapácsok kopogtak egyhangúan, szakadatlanul; porfelhők úsztak a levegőben s vontak szürkés-fehér lepelt a tárgyak köré; kő, vakolat és homok szaga terjengett a nagy templomhajóban s romokat láttunk mindenütt, amerre csak jártunk. „Háború” — jajgatta a darabokra forgácsolt márvány áldoztató rács. „Háború” — kiáltották a régi szobrok, széttört tagjaikat mutogatva. „Háború” — sikoltották a sebekből borított falak és oszlopok. „Háború” — sirta az örökmécs pislákoló lángja is a szentségi oltár előtt.

Ma, ezen a gyermekvasárnapon, minden megváltozott. Ma is reánkmerednek ugyan a falak és oszlopok tátonogó sebei, de ma itt is, ott is színes zászlók tarkállanak, amelyek sok mindent eltakarnak. Az egyszerű oltáron hosszú gyertyák égnek. Emberek térdelnek, állnak, jönnek-mennek, amerre csak nézünk. Az ablakrácsokon áttörő napfényben káprázatosan ragyognak a nők ünnepi ruhái. Fehér fátyolós gyermekfejek himbálóznak könnyedén, mint kedves virágok a szélringatta szarakon. A leánykák mellett kisfiúk térdelnek s a hullámos, többnyire sötét fűrtök között napfényként csillog egy-egy aranyzóke fej.

Az ünnepi éneket most megszakítja a közös imádság. Szárnyalva szállnak a csengő gyermekhangok a hatalmas templomban. Egymásra nézünk mély megilletődéssel s szívünkben közös érzés ébred: nemcsak gyász és szomorúság van hát ebben a városban; nemcsak halottak, temetők és csont-csarnokok, nemcsak szétszaggatott földek és sivár, vigasztalan pusztaság. Van remény is: vannak gyermekek!

Most az egyszer el akarunk felejteni minden mást, amit Verdunban és környékén láttunk s teljesen át akarjuk adni magunkat ennek a fenséges órának.

A nagymise most a kenyér és bor felajánlásához érkezett. Amint a csengettyű megszólal, a gyermekesregből négy-négy kisfiú és kisleány emelkedik föl. Térdelhajtanak, majd megfordulnak s gyors léptekkel a templom közepén vezető úton át a sekrestyébe mennek, mely a székesegyház túlsó végében van. Rövid idő múltán ismét visszajönnek, de lépteik most lassúbbak, ünnepélyesebbek. Hatalmas fatálcát hoznak, melyen kerek kenyérgulák tornyosulnak. Mindenik kenyérhalom csúcán pompás rózsacsokor mosolyog. Amint a menet a templomon áthalad, könnyű uszályként friss kenyér- és rózsairrat leng nyomában. Megilletődött, komoly arccal lépdelnek a fiúcskák. A kisleányokból nem látni mást, mint a finom gyermek-arcét, a fényes, puha haját s a mélyen lesütött szempillákat. Különben egész alakjukat tetőtől talpig betakarja a hosszú, kissé merevre keményített fátyol. Hasonlóképpen földig érnek a fehér ruhácskák is. Olyanok ezek az elsőáldozó leánykák, mint egy-egy kicsi finom, életrekelt Madonna-szobor.

Minden szem a gyermekeken függ, akik most lassan az oltárhoz lépnek s óvatosan leteszik a kenyérrel megrakott fatálcát. A mise-mondó pap feléjük fordul, néhány latin szót mond, majd ünnepélyes mozdulattal megáldja a kenyeret. A gyermekek ezután újra visszavisszik a tálcát a kenyérrel együtt a sekrestyébe.

A nagymise továbbfolyik.

Most egyszerre fölemelkednek a térdeplő gyermekek és sorban az oltár elé járulnak. Öreg, hejlett hátú, ezüstfehér hajú, viaszsárga arcú pap áll az oltár lépcsőjén. Vajami fehér tárgyat tart a kezében, — nem tudjuk megállá-

pítani, hogy mit, — minden gyermek lép, megcsókolja azt a fehér valamit, azután visszatér helyére.

— A kegykép! — sugja egy fiatalasszony. Megköszönjük a felvilágosítást s csak most vesszük észre, hogy gyermekkosci áll mellette. A kocsiban elragadó fiúcska alszik: barnafürtös feje gömbölyű karján pihen; egy engedetlen hajtincs kócosan a homlokába hull. Arca kerek, hamvasan rózsás, hosszú, sötét szempillája árnyékosan borul szemére s finomvonalú szájacskája piros, mint az érett cseresznye. Tekintetem újra, meg újra az alvó kisfiúra téved: olyan ez a kép, mint az elveszett Paradicsom egy darabja.

Az Átváltoztatásra néma áhitatba mélyül a hívők serege. Utána ismét megtörik a csend és halk imádságfoszlányok szállodnak köröskörül. Minél inkább közeledik a gyermekek nagy pillanata, annál élénkebbé válnak a felnőttek. Megmozdul az egész templom: mindenki előbbre szeretne jutni, hogy jobban lásson. Most néhány magasrangú katonatiszt kerül elénk. Kifogástalan egyenruhájuk kék és arany színei szikráznak a reggel fényében. Oldalukon halkan csörren a kard. Kezükben világos kesztyűt és feketekötésű könyvecskét tartanak. Szemük azonban a gyermekeseregen pihen, mely most hosszú menetté formálódik.

A csengettyű hangja ismét fölcsendül. Ekkor ünnepélyes lassúsággal megindulnak a gyermekek, hogy Krisztust szívükbe fogadják.

Az imádság hangosabbá, ostromlóbbá válik. Olykor halk sóhajlás, elfojtott sírás keveredik közé.

A gyermekek után a felnőttek járulnak az oltárhoz. Amikor helyükre visszatérnek, némelyiküknek könny csillog a szemében.

Most hirtelen élénk mozgás támad. Néhány elsőáldozó a sekrestyébe megy s csakhamar egy-egy kosárral tér vissza. A kosarak tartalmát sora odakinálják a felnőtteknek. Hamarosan megértjük, miről van szó: a kosarakban kenyérdarabkák vannak azokból a kenyerekből, amelyeket az előbb az oltár előtt megáldottak. Mindenki vesz egy kis darabot, keresztet vet vele s azután elfogyasztja. Az egész templomot végigjárják kosaraikkal a gyermekek, áthatolva az imádkozó emberek sűrű sorain. Az egyik kedves kis leány most az előttünk álló tisztet egyikehez lép és rámosolyog.

— Mon papa! — sutiogja boldogan.

— Susette — halljuk utána a férfi mély, meghatóan gyöngéd hangját. Benyúl a kosárba, kivesz egy kenyérdarabkát és megeszi. A kisleány már előttünk áll s reánk tapad a gyönyörű, némán kérő, éjjekete szempár. Mintegy álomban nyúlunk a kenyér után, keresztet vetünk vele e elfogyasztjuk a finom, fehér falatot, a szent, nagy szimbólumot. Szívünk csordultig telik ennek az órának ünnepi hangulatával.

Halkan lépdelnek a könnyű gyermeklábak s hófehér fátyluk végigsöpri a templom kövezetét. Most a mellettünk álló fiatalasszony fogyasztja a maga kenyérdarabkáját, s minthogy a fiúcska is felébredt, a kisleány neki is odakinálja kosarát. A kisfiú kivesz egy darabot, szájába teszi, majd a kenyér elfogyasztása után nemsokára ismét elalszik.

Vékony gyermekhangok ébresztenek fel merengésünkből. Az ünnepség vége felé közeledik. Az oltár előtt a pap az utolsó áldást osztja.

(Folytatjuk.)

RÁDIO

VASÁRNAP, MÁJUS 12.

Rádió Románia, Rádió București. 9.30 Valóságos óra; szentmiseközvetítés a patriarhatusi székesegyházból. 12.00 Időjelzés, vizállásjelentés. 12.02 Mandolinzenekari hangverseny. Közreműködők: A Gheorghiu, M. Deremennu, R. Joroszki, H. Jorovichie és S. Cabiaglia. 12.35 Petrica Motoi zenekarának hangversenye. 13.20 Időjelzés, látványosságok, művészeti, kulturális és sport-hírek. 13.30 Petrica Motoi zenekara folytatja a hangversenyét. 14.00 Hírek. 14.20 Petrica Motoi zenekara folytatja hangversenyét. 14.35 Stroe és Vasilache vidám órája. 14.50 Rádióhírek, vegyes közlemények. 15.00 Gazdasági hírek és tanácsok. 15.15 Az állam órája. 16.15 Előképzés óra. 17.15 A „Munka és Jókép” szervezet órája. 18.15 Időjelzés, időjárásjelentés. 18.17 A hét. 12.32 Tézene. (Hanglemezek). 19.05 Rodica Bujor kisasszony énekel. 19.30 A nemzet órája. 20.00 Sporteredmények. 20.05 Al. Popescu-Telega „Toledo” című előadása. 20.20 Liliana Delesai és Ion Lucian táncdalokat ad elő. Kisér a Prodescu zenekar. 21.00 Lehár zene. 22.10 Hírek, sporteredmények. 22.30 Táncezene (hanglemezek). 23.00—24.00 Táncezene. (Hangfelvétel).

Budapest I. 9 Hanglemezek. 9.45 Hírek. 10—10.55 Református istentisztelet. Prédikál Muraközy Gyula. 11—12.10 Egyházi ének és szentbeszéd a kassai Szent Erzsébet székesegyházból. A szentmisét Angelo Rotta apostoli nuncius, a szentbeszédet Madarász István dr. mondja. 12.15—13.1. Evangélikus istentisztelet. Prédikál Raffay Sándor. 13.20 Időjelzés. 13.30 Az Operaház zenekara. 13 Hanglemezek. 16 Gardáknak. 16.45 Melles zenekar. 17.0 Forrásaink és gondozásuk. Papp Ferenc dr. előadása. 18 Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven. 18.15 Magyar nóták cigányzenével. 19.15 Pünkösdi a magyar falun. Ortutay Gyula dr. előadása. 19.45 Hangképek pünkösdi sportjáról. 20.15 Hírek. 20.25 Hegedűszámok zongorakísérettel. 20.55 Sporteredmények. 21 Bátoran kell szeretni. Operett egy felvonásban. 22.05 Isten és a világ. Összeállította Szabó Lőrinc. 22.40 Hírek, sporteredmények, hírek szlovák és ruszin nyelven. 23.10 Magyar Női Kamarazenekar 24 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.20 Cigányzene. 1.05 Hírek.

HÉTFŐ, MÁJUS 13.

Rádió Románia, Rádió București. 12.00 Időjelzés, vizállásjelentés, gazdasági és egészségügyi tanácsok. 12.00 Változatos zene. (Hanglemezek). 12.50 Táncelemek. 13.20 Időjelzés, látványosságok, művészeti, kulturális és sport-hírek. 13.30 Hanglezeműsor. 14.00 Hírek. 14.20 „A mi énekeink”. (Hanglemezek). 14.40 Táncezene. (Hanglemezek). 15.00 Rádióhírek, változatos közlemények. Rádió Románia. Időjelzés, időjárásjelentés. 19.01 Irodalmi krónika. 19.05 Uj szereplők a rádióban: Augusta Jili zongorázik és Yvonne Miculescu énekel. 19.50 Hírek magyar nyelven. Rádió Románia és Rádió București. 20.00 Alex Halunga előadása Románia külkereskedelméről. 20.15 Hírek. 20.45 A Milody jazz-zenekar reklámhangversenye. 21.00 Zeneszerzői arcképsorozat: Ottorino Respighi. 21.10 Hírek, sport-hírek. 22.30 Sandu Albu hegedűhangversenye. Műsorán spanyol darabok szerepelnek. 23.00 Filmzene (hanglemezek). 23.45 Hírek angol, francia, német és olasz nyelven.

Budapest I. 9 Ebresztő. 9.45 Hírek. 10—10.55 Unitárius istentisztelet. Prédikál Barabás István. 11—12.10 Egyházi ének és szentbeszéd a budavári Koronázó Főtemplomból. A szentbeszédet Hauser Imre dr. mondja. 12.15—13.15 Görög katolikus istentisztelet. A szentbeszédet dr. Krajnyák Gábor mondja. 13.20 Időjelzés. 13.30 Budapesti Hangverseny Zenekar. 14.45 Hírek. 15 Cigányzene. 16 Pünkösdi gyermekdelután. Előadásra kerül Bérczesné Csürös Emília „A királyi rózsái” c. történelmi hangjátéka. 16.45 Hanglemezek. 17.10 A Közegészségügyi Intézet közleménye. 18 Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven. 18.15 Az „Eneklő ifjuság” tavaszi hangversenye. 19 A kínai hegy. Felolvasás. 19.25 Táncezenekar. 20.15 Hírek. 20.25 Debreceni dalos diákok. 20.45 A megvásárolt férj. Hangjáték. 21.10 Sporteredmények. 21.20 Zongorasíkok. 21.50 Meddig él a kanári? Csathó Kálmán elbeszélése. 22.15 Cigányzene. 22.40 Hírek, sporteredmények, hírek szlovák és ruszin nyelven. 23.10 Cigányzene. 23.40 Táncelemek. 24 Hírek német, olasz, angol, francia és esperantó nyelven. 1.05 Hírek.

KEDD, MÁJUS 14.

Rádió Románia, Rádió București. 12.00 Időjelzés, vizállásjelentés, gazdasági és egészségügyi tanácsok. 12.10 Változatos zene. (Hanglemezek). 13.00 N. Cucu xilofonhangversenye. 13.20 Időjelzés, látványosságok, művészeti, kulturális és sport-hírek. 13.30 Könyvü bécsi zene. (Hanglemezek). 14.00 Hírek. 14.20 Francia énekesek. (Hanglemezek). 15.00 Rádióhírek, változatos közlemények. Rádió Románia 19.00 Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02 Orvosi krónika. 19.17 Világhírű zeneművészek: Paul Hebestreit, I. Paderenski és Fritz Kreisler. (Hanglemezek). 19.50 Hírek magyar nyelven. Rádió Románia és Rádió București.

22.00 Nyári tervek Demesthene Botez előadása. 29.20 Bernard Michelin csellózik. 20.45 Hírek. 21 „G. Enescu” szimfonikus zenekar hangversenye. Vezényel Th. Rogalski. 22.10 Hírek, sport-hírek. 22.30 Constantin Bobescu hegedűn, Th. Lupu csellón, míg Ion Filionescu zongorán játszik. A trió népszerű darabokat ad elő. 23.00 Változatos könnyű zene. (Hanglemezek.) 23.45 Hírek francia, német, angol és olasz nyelven.

Budapest I. 7.40 Ebresztő. Torna. 8 Hírek Közlemények. Hanglemezek. Utána: Etrend. 11 Hírek 11.20 Felolvasás. 11.45 Divattudósítás. 12.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 13 Harangszó. 13.10 Cigányzene. 3.40 Hírek. 14.20 Időjelzés. 14.30 A rádió szalonzenekara. 15.30 Hírek. 16 Árfolyam-hírek. 17.10 Asszonyok tanácsadója. 17.45 Időjelzés. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.15

HEGEDÜS IMRE,

az NSE örökös kardvívóbajnoka, a 25 éves jubileumára alapított vándordíjjal, Szabó József nagyváradi szobrászművész mesteri alkotásával.

Villanylámpák
Tungsramkrypton égők, Zseblámpa és Rádió elemek
Petroleumfűzők és belek
Aladdin petroleum lámpák és alkatrészek.
Aladdin lerakat:
Ing. Schön Ernő
Oradea, Avram Iancu utca 22. Posta épület

Sallak Pál énekel. 18.45 Kossuth Lajos szabadelőadása. Előadás. 19.15 Cigányzene. Tárogatószámokkal. 19.40 A május 19-iki magyar-román labdarugómérkőzés. Kisigmándi Géza előadása. 20.15 Hírek. 20.25 Frits Miklós gitározik. 20.40 Ady Endre elbeszélései. 21.10 Az Operaház zenekara. 22.40 Hírek, időjárás, hírek szlovák és ruszin nyelven. 23.10 Szórakoztató hanglemezek. 24.20 Cigányzene. 1.05 Hírek.

SZERDA, MÁJUS 15.

Rádió Románia, Rádió București. 12.00 Időjelzés, vizállásjelentés, gazdasági és egészségügyi tanácsok. 12.10 Változatos zene. (Hanglemezek). 12.50 Costica Tandin zenekarának hangversenye. Énekel Petre Alexandru. 13.20 Időjelzés, látványosságok, művészeti, kulturális és sport-hírek. 13.30 Costica Tandin zenekara folytatja hangversenyét. 14.00 Hírek. 14.20 Világhírű német énekesek. (Hanglemezek.) 14.40 Táncelemek. 15.00 Rádióhírek, változatos közlemények. Rádió Románia 19.00 Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02 Művészeti krónika. 19.17 Világhírű zeneművészek: Rudolf Dolmetsch, Erica Morini és Alfred Cortot. (Hanglemezek.) Rádió Románia és Rádió București. 20.00 Gh. D. Mugur előadása a virágokról. 20.20 Constanta Badescu énekel. 20.45 Hírek. 21.00 A rádió hangversenyzenekara játszik. Vezényel Ion Ghiga. 21.10 Hírek, sport-hírek. 22.30 Román zene. (Hanglemezek.) 23.10 Régi valcerek. 23.45 Hírek francia, német, angol és olasz nyelven.

Budapest I. 7.40 Ebresztő. Torna. Hírek, Közlemények. Hanglemezek. Utána: Etrend. 11 Hírek 11.20 Gutenberg és az 500 éves könyvnyomtatás. Felolvasás. 11.45 Adomák és szállóigék. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13 Harangszó. 13.10 Hanglemezek. 13.40 Hírek. 14.20 Időjelzés. 14.30 Az 1. honvédegyalozred zenekara. 15.30 Hírek. 16 Árfolyam-hírek. 17.15 Híres kereskedők. Előadás. 17.45 Időjelzés. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.15 Hanglemezek. 18.45 Otranto emléknepje. Előadás. 19.10 A rádió szalonzenekara. 20 Külügyi negyedóra. 20.15 Hírek. 20.25 Magyar dalok. 20.45 Városnapok a rádióban. 20.50 Művészeti séta Firenzeben. 21.35 Szerelmi bájjátal. Daljáték 2 felvonásban. (Közvetítés Firenzéből.) 22.05 Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven. 23.10 Hírek, időjárásjelentés. 24.25 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.45 Cigányzene. 1.05 Hírek.

Nappali és éjszakai légvédelmi riadó lesz kedden Oradeán

A város légvédelmi hivatalának nagyfontosságú közleménye

Oradea-Nagyvárad. Saját tud. A város vezetősége ezúton hozza a lakosság tudomására, hogy kedden, május 14-én Nagyvárad város területén két légvédelmi riadó lesz. A nappali riadó délelőtt 11 és 12 óra között, míg az esti riadó 9 és 10 óra között.

A légvédelmi riadók célja az, hogy meg lehessen győződni arról, hogy a közönség mennyiben alkalmazkodik az előírt intézkedésekhez. A riadógyakorlaton működésbe lépnek a légvédelmi szervezetek riadó, fény-oltó, rendőr és ellenőrző csapatai.

A riadójelzést a város központi riadóállomásáról adják le s ezt a jelzést át kell venni a gyárak, üzemek, intézmények riadójelzőinek is.

Mint ismeretes, a gyakorlat kezdetét rövidszakgatott, hullámzó hangú szirénabúgással, míg a gyakorlat végét elnyújtott, megnyugtató hangú jelzéssel adják.

A riadó nappal 20 percig, míg este 30 percig tart. Ez alatt az idő alatt a város lakosságának a következő rendelkezésekhez kell alkalmazkodnia:

A riadójelzés főhűgűsákor a lakosságnak úgy az utcákról, mint az üzletekből a legközelebbi óvóhelyre, vagy a légvédelmi fedezékbe kell húzódnia: A nappali riadókor járművek közlekedése azonnal megszűnik s a járművek utasainak, illetve közönségének is az óvóhelyekre kell sietni. Az üzletek

ajtóikat becsukják, redőnyeket lehúzzák.

Május 14-én, kedden este a város egész területén háborus világítást léptetnek életbe. A háborus világítás abban áll, hogy az utcai világítást teljesen eloltják, kivéve néhány sötétkék, beburkolt égőt a fontosabb közlekedési pontokon. Tekintettel arra, hogy a legutóbbi gyakorlatoktól eltérően most a villanytelepről nem kapcsolják ki a város egész világítását, a riadó alatt az ablakokat, ajtókat tökéletesen el kell függönyözni, hogy a legkisebb fényugár se hatolhasson keresztül.

Esti 10 óra 10 percig nem gyújtható meg egyetlen fényreklám sem. Az esti riadó alatt tovább közlekedhetnek a járművek, de oly csökkentett világítású lámpával, hogy az 20 méternél messzebbre ne világíthasson.

A Nagyváradhoz tartozó pályaudvarokon csak a riadó ideje alatt kötelező a csökkentett világítás. A vonatok nem állnak meg. A várótermek közönsége az óvóhelyekre húzódik.

A fenti rendelkezések ellen vétőket a légvédelmi törvény rendelkezései értelmében súlyosan büntetik.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén
Oradea-Nagyvárad, II. Károly király-ut 5. szám.

GENZURAT